Časopis pre kresťanskú duchovnú orientáciu 1/2001

Rozmer

cena 29,– Sk

Nedajme sa obrať o vieru

Reiki – liečivá energia, alebo mágia?

New Age

Satanizmus – revolta voči Bohu

Šrí Činmoj počas „mierového“ koncertu prenáša svojou hudbou na poslucháčov „vyššie vibrácie“ *Foto: M. PLANČÁR*

Bratislavskí poslucháči majú možnosť výberu zo širokého hudobného spektra...
Ilustračné foto: B. RAKOVSKÝ

Na ezoterickom festivale v Bratislave mala svoje zastúpenie aj orientálna meditačná hudba *Foto: B. RAKOVSKÝ*

Fototéma: Hudba

Témou tohto čísla je – HUDBA. Aj tá je často prostriedkom, ktorý sekty využívajú na šírenie svojich ideí i vplyvu a ktorým na seba priťahujú pozornosť najmä mladých ľudí na celom svete.

Rozmer

– časopis pre kresťanskú duchovnú orientáciu

Vychádza štvrťročne
Vydavateľ: Ekumenická spoločnosť pre štúdium siekt pri Ekumenickej rade cirkví v SR
Šéfredaktor: Mgr. Boris Rakovský
Grafický redaktor: Mgr. Gabriel Martinický
Jazyková redaktorka: PhDr. Alžbeta Mráková
Adresa redakcie: Palisády 48, 811 06 Bratislava 1
Tel./fax: 07/544 33 235
E-mail: erc@gtsi.sk
Objednávky predplatného prijíma redakcia
Tlač: LÚČ – vydavateľské družstvo
Kozičova 2, 841 10 Bratislava – Devín
Registračné číslo: MK SR 1754/97
ISSN: 1335-2660
Uzávierka čísla: 6. apríla 2001
Cena: 29,– Sk

Staršie čísla sú vypredané!

Oznamujeme našim čitateľom, že pre zvýšený záujem o náš časopis sú všetky staršie čísla Rozmeru z rokov 1998 – 2000 už vypredané. Pripravujeme preto internetovú stránku, na ktorú umiestnime jednotlivé čísla vo formáte pdf (jej adresu zverejníme). Po stiahnutí si ich môžete pozrieť a vytlačiť v programe Acrobat Reader od firmy Adobe. Odporúčame vám, aby ste si ho zadarmo stiahli na jej internetovej stránke www.adobe.com. Redakcia sa ospravedlňuje všetkým, ktorých dopyt po starších číslach nemôže z tohto dôvodu uspokojiť.

Predplatné na rok 2001

Predplatné časopisu Rozmer na rok 2001 stojí 136 Sk (4 čísla + poštovné a balné). Záujemcovia si časopis môžu objednať priamo na adrese redakcie a to písomne, telefonicky či faxom, ako aj e-mailom. Poštovú poukážku vkladáme automaticky do každého výtlačku. Pokiaľ ste už predplatné na tento rok zaplatili, prosíme Vás, aby ste jej uhradenie považovali za bezpredmetné. Informácie o Vašich platbách Vám poskytneme na tel. č.: 07/544 33 235.

Fotografie na obálke:
Hore: *„Božská Matka“ Šrí Matadži Nirmala Dévi číha na svoje „obete“.* ***Dole:*** *Kultový „oltárik“ so Šrí Matadži Nirmala Dévi na bratislavskom ezoterickom festivale (Ilustračné snímky: B. RAKOVSKÝ).*

Obsah

2 Zostaňme verní Kristovi
Biblické slovo
Report *(ďalej str. 8, 16, 17)*

3 Nedajme sa obrať o vieru
Rozhovor s Mons. Františkom Tondrom

6 Reiki – liečivá energia, alebo mágia?

9 Kauza – Lafayette R. Hubbard

13 New Age – dáždnik nad neopohanstvom

17 Vek Vodnára

18 Satanizmus v Poľsku a v Európe
Medzinárodné sympózium

20 Satanizmus – revolta voči Bohu

24 Obete čiernej mágie?
Rozhovor s exorcistom P. Eliasom Vellom

26 Centrá S

27 Rozporuplné názory v čase neskorého stredoveku (1)
Míľniky dvoch tisícročí

28 Rozmer 2000 – o čom sme písali
Knižnica Rozmeru

Editorial

Vstupom do nového tisícročia časopis Rozmer začína ukrajovať zo štvrtého roka svojej existencie. Štyri roky, to síce nie je veľa, ale aj tak mám niekedy pocit, že život nás unáša ako dravý riečny prúd a my ani nemáme čas chvíľu postáť a obzrieť sa späť.

Nedávno som sa zúčastnil na medzinárodnom sympóziu v Poľsku, ktoré bolo venované veľmi pálčivej téme súčasnosti – satanizmu. Tomuto fenoménu, ktorý sa so značnou razanciou šíri medzi mládežou na všetkých kontinentoch a žiaľ, aj na Slovensku, sme sa doposiaľ na stránkach Rozmeru nevenovali, preto sme mu v tomto čísle vymedzili väčší priestor. Myslíme si, že oprávnene. Takisto nás teší, že spolupráca s poľskými centrami, redakciami a odborníkmi orientujúcimi sa na problematiku deštrukčných kultov, siekt a nových náboženských hnutí prináša prvé plody a podpísala sa aj na zostavovaní čísla, ktoré máte pred sebou.

Na medzinárodných podujatiach podobných tým, aké sa konalo v marci t. r. v Poľsku, sa stretávajú odborníci z viacerých krajín, čo dáva prísľub, že sa zrodí dnes priam nevyhnutný komunikačný most prechádzajúci jednotlivými európskymi štátmi. Nevyhnutný, najmä ak si uvedomíme, že viaceré sekty, kulty, ale už aj jednotlivé idey sa šíria väčšinou nadnárodne, celosvetovo, za čím možno hľadať nielen masovokomunikačné vymoženosti – televíziu, rozhlas či internet, ale aj takmer vojensky dôslednú organizáciu a finančný kapitál, devízy moderných siekt. Takejto invázii možno čeliť iba vzájomnou informovanosťou, nezištnou pomocou a výmenou každodenne získavaných skúseností.

Situácia však vôbec nie je jednoduchá. V Poľsku, Taliansku, vo Francúzsku, v Nemecku, Rusku, Česku, v Rakúsku, Slovensko nevynímajúc, sekty všade zanechávajú za sebou nevyčísliteľné škody páchané na psychickom i fyzickom zdraví človeka. Spoločnosť a cirkvi vo všetkých demokratických krajinách Európy môžu v podstate iba jedno – investovať do osvety a budovať sieť odborných preventívno-informačných centier, ktoré by verejnosť nielen včas a objektívne informovali, ale napomáhali by aj riešenie mnohých ľudských problémov. A to, že je ich už aj na Slovensku neúrekom, asi netreba nikomu dokazovať. Preto verím, a všetci sa o to všemožne usilujeme, aby aj u nás vzniklo aspoň jedno celoslovenské odborné centrum, pre ktoré sa vytvoria náležité pracovné podmienky a priestor. Hoci financií nie je nikde nadostač, verím, že na tento účel sa nájdu. Po mojich mnohých skúsenostiach som neochvejne presvedčený, že takto použité investície nebudú vynaložené zbytočne.

BORIS RAKOVSKÝ
šéfredaktor

Zostaňme verní Kristovi

„Povstane aj mnoho falošných prorokov a zvedú mnohých. A pretože sa rozmnoží neprávosť, v mnohých vychladne láska. Kto však vytrvá do konca, ten bude spasený.“

(Mt 24, 11–13)

Pán Ježiš si na začiatku svojho verejného účinkovania vyvolil dvanásť apoštolov, ktorí mohli byť s ním pri všetkom, čo učil, mohli byť svedkami jeho svätého života, zázrakov a proroctiev. Bolo to veľmi dôležité, lebo po jeho odchode mali ohlasovať evanjelium do celého vtedy známeho sveta. Práve na to ich v tejto trojročnej škole pripravoval.

Keď raz sedel na Olivovej hore a boli sami, pristúpili k nemu učeníci a spýtali sa ho: „Povedz nám, kedy sa to stane a čo bude znamením tvojho príchodu a konca sveta?“ Pán Ježiš im odpovedal: „Dajte si pozor, aby vás nikto nezviedol. Lebo mnohí prídu v mojom mene a povedia: Ja som Mesiáš. A mnohých zvedú. A pretože sa rozmnoží neprávosť, v mnohých vychladne láska. Kto však vytrvá do konca, ten bude spasený“ (pozri Mt 24, 3–5 a 12–13). Apoštolovia zrejme tieto Ježišove slová nechápali. Preto trpezlivo vysvetľoval ďalej.

A čo Pán Ježiš hovoril apoštolom, hovorí aj nám. Sme však chápavejší? A mohli by sme byť, zvlášť vo svetle jeho slov a mnohých javov, ktoré sa dejú pred našimi očami, keď vidíme, ako sa do našej spoločnosti infiltrujú cudzie kultúry a mnohí z nás im podliehajú. Žiaľ, napriek všetkému, sme často veľmi nechápaví. A taktiež iba preto, že nemáme otvorené oči a vnímavé srdce.

Hrnie sa k nám mnoho falošných prorokov, ktorí zneužívajú slobodu na svoje sebecké ciele; množstvo siekt, ktoré by chceli zničiť dedičstvo otcov a kresťanské korene v našej krajine. My však namiesto toho, aby sme sa tomu vzopreli a stáli pevne, lebo vieme, KOMU sme uverili, dávame sa miasť. Niektorí z nás sa nechajú oklamať a zrádzajú. Tak sa rozvracia jednota, prekrúca sa a zrieďuje evanjelium. Vytráca sa spomedzi nás láska a vzájomná úcta, stráca sa vnútorný pokoj a radosť. A to práve teraz, keď by sme ich najväčšmi potrebovali.

Zamyslime sa. Zostaňme verní Kristovi, ktorý o sebe povedal „Ja som cesta, i pravda, i život. Nik neprichádza k Otcovi, ak len nie skrze mňa. Ak ste ma poznali, budete poznať aj môjho Otca. Odteraz ho už poznáte a videli ste ho“ (Jn 14, 6–7). Zostaňme verní jeho Cirkvi. Nezraďme svoj krst. Veď iba ten, kto vytrvá do konca, bude spasený.

Mons. JÁN SOKOL
arcibiskup-metropolita

REPORT

Pápež o šírení siekt

Pápež Ján Pavol II. vyjadril svoje starosti nad šírením siekt v Taliansku a odsúdil „vykorisťovanie vnútorných pocitov scestnými formami náboženského cítenia“. Pri audiencii pre rodičov, ktorých deti sa stali obeťami siekt, varoval ešte pred Vianocami pred skupinami, ktoré ponúkajú iluzórne a zavádzajúce modely na uspokojenie náboženského hľadania. „Ich príťažlivosť musí byť veriacim podnetom na prehlbovanie ich presvedčenia o viere.“ V Taliansku patrí do siekt až 700 000 ľudí. Najmä satanistické kulty mali v ostatných rokoch veľké prírastky.

KIPA/TK KBS

Pápež žiada boj proti sektám

Pápež Ján Pavol II. vyzval biskupov Južnej Ameriky, aby novými metódami začali rázny boj proti čoraz väčšmi sa šíriacim sektám v Južnej Amerike. V príhovore na záver konferencie Pápežskej komisie pre Južnú Ameriku CAL vo Vatikáne Ján Pavol II. povedal, že sekty sú veľmi závažnou prekážkou evanjelizácie. „O tejto téme sa veľa hovorí a často sa rozoberá, potrebné je však rozhodné konanie. Doterajšie pastoračné metódy treba znovu kriticky prehodnotiť“ – pripomenul pápež. Potom vyzval duchovných pastierov v Južnej Amerike, aby využili potenciál, ktorý spočíva v „očistenej ľudovej zbožnosti“. „Tam, kde sa angažujú kňazi, reholníci a laici, sekty nemajú úspech“ – zdôraznil pápež.

KP/TK KBS

Starosti s náboženstvami typu „urob si sám“

Za náboženstvá typu „urob si sám“ označil vedúci Centra pre sociálnu etiku diecézy Aachen v Nemecku Thomas Becker ezoterické a pseudonáboženské sekty a svetonázorové skupiny, ktoré v Nemecku (a nielen tam) vťahujú do svojich osídel čoraz viac ľudí. Becker to povedal v Aachene na konferencii odborníkov na sekty z nemecky hovoriacich krajín. Podľa jeho názoru sa ľudia už nepýtajú na obsah, ktorý Cirkev má, ale do paľby kritiky sa dostala ako inštitúcia. Okrem toho deti a mladiství už nevyrastajú vo viere a už sa morálne neformujú. Skôr tu platí princíp: „Čo je pekné?“ Harald Baer z podobného centra v Hamme hovoril o nebezpečenstve „neviditeľného náboženstva“. Myslia sa tým skupiny, ktoré svoj svetonázor poskladali z častí rôznych svetových náboženstiev. Táto zmes ezoterických, kresťanských a pravicovo-radikálnych alebo kultových svetonázorových koncepcií naberá stále bizarnejšie formy. Poukázal na to, že Katolícka a Evanjelická cirkev a. v. majú sieť poradných organizácií, kde sa poskytujú informácie, rady a pomoc. Tieto centrá však prídu do styku s postihnutými ľuďmi až vtedy, keď už prešli zlými skúsenosťami v sektách.

KP/TK KBS

Proroctvá Nostradama sú plagiátom

Známe „proroctvá“ francúzskeho astrológa a lekára Nostradama (1503 – 1566) sú podľa správ belgických novín plagiátom. Ako sa hovorí v novej štúdii belgického filológa Rudyho Cambiera, proroctvá tohto učenca sa opierajú o spisy cisterciátskeho mnícha zo 14. storočia Yvesa de Lessines z opátstva Cambron-Casteau v dnešnom Belgicku, ktorý zložil rozsiahlu báseň plnú záhad, aby ukázal cestu k pokladu Rádu rytierov templárov a súčasne ju ukryl pred verejnosťou. Nepoznajúc pravý význam použil Nostradamus o dve storočia neskôr tento text na svoje proroctvá. „Zlatom a striebrom naplnené sudy pokladu templárov ešte dnes spočívajú pod stredovekým pivovarom v belgickom Wodecqu“ – tvrdí Cambier.

KIPA/TK KBS

Nedajme sa obrať o vieru

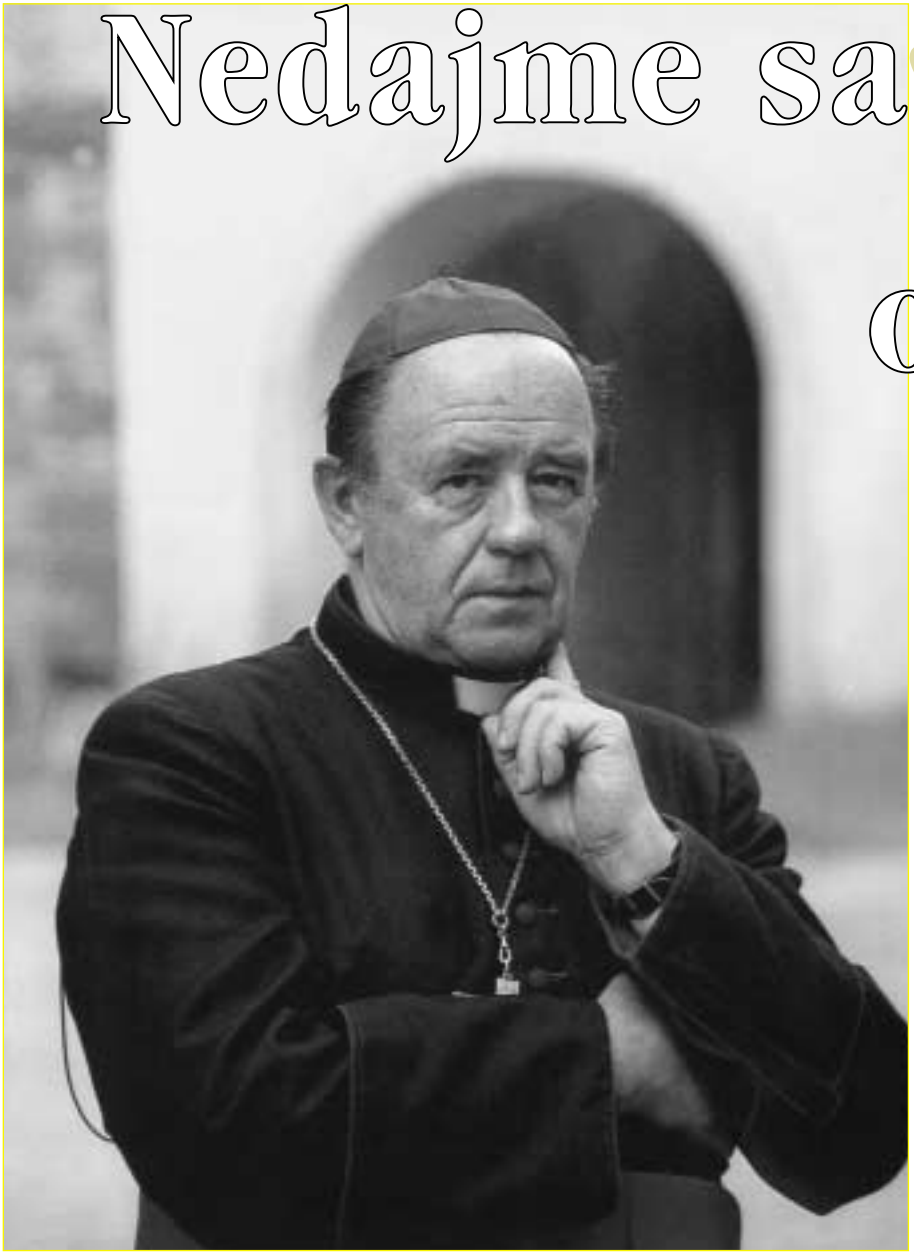

Cirkev je, zdá sa, po 40-ročnom boji s totalitným ateistickým režimom zaskočená vznikom a rýchlym šírením novodobých náboženských a alternatívnych zoskupení. Očakávali ste pred desiatimi rokmi takýto nárast? V čom je podľa Vás jeho príčina?

Pamätám sa na jeden rozhovor v televízii, keď sa istého spisovateľa v novembri 1989 dakto spýtal: „Ktorá literatúra sa bude podľa Vás teraz najväčšmi čítať?“ On odpovedal: „Náboženská a pornografická.“ Ako dôvod uviedol, že práve tie boli za totality najprísnejšie cenzurované, ba úplne zakázané. Čas ukázal, že mal pravdu.

Problém vidím v tom, že slovenský čitateľ nebol pripravený ani na jeden z týchto druhov literatúry. V tom bol naozaj zaskočený. Tí, ktorí sú chtiví po pornografii, siahajú aj po tej najhrubšej bez akéhokoľvek citu rozlišovania alebo zmyslu pre zodpovednosť, lebo okrem toho, že sexuálna stránka človeka je niečo s ním intímne späté, ako manželia urážajú svojich partnerov, keď sa pornografiou orientujú na iné, neznáme, na obrázku bezduché a možno už aj neživé osoby. Často pritom ani nepostrehnú, že sa stali obeťou biznisu, hoci si namýšľajú, že sú slobodní.

Na Slovensku sa síce väčšina obyvateľov hlási ku kresťanstvu, mnohí možno pravidelne navštevujú nedeľné bohoslužby, ale život, ako sa zdá, ukazuje, že mnohí z nich si nedostatočne uvedomujú korene a pravdy svojej viery. Buď sa podľa nej vôbec nevedia orientovať, alebo sú k mnohým otázkam až nadmieru liberálni. O tých pasívnych – a nie je ich málo –, ktorí sa k aktuálnemu dianiu nesnažia zaujať žiadny postoj, radšej pomlčím.

Počet zoskupení, ktorým môžeme prisúdiť nelichotivý prívlastok „sekta“ či „kult“, stúpa. Navyše mnohé z nich nevystupujú ako náboženské spoločnosti, ale prezentujú sa ako alternatívne metódy ponúkajúce najrozličnejšie schopnosti, úspech či zdravie.

Keď sa teda teologicky vzdelaný a sčítaný človek v tomto čoraz chaotickejšom duchovnom labyrinte chce vyznať, musí k tomuto fenoménu pristupovať so všetkou vážnosťou. Nemôžeme podceňovať vplyv medzinárodne veľmi dobre organizovaných siekt a kultov, ktorých stúpenci bravúrne ovládajú techniky komunikácie s verejnosťou, ako aj nebezpečné metódy psychickej manipulácie oberajúcej človeka o jeho slobodnú vôľu, dôstojnosť a identitu.

V tejto súvislosti nás zaujímal názor predstaviteľa majoritnej Katolíckej cirkvi na Slovensku – prof. ThDr. Mons. Františka Tondru, predsedu Konferencie biskupov Slovenska – na to, ako by mala Cirkev na prahu nového milénia reagovať na výzvu, ktorú sekty vysielajú k dnešnému človeku i k samotnej Cirkvi a ako by mala čeliť nebezpečenstvám, pochádzajúcim z týchto nezriedka autokratívnych spoločenstiev. (V budúcom čísle prinesieme podobný rozhovor aj s generálnym biskupom Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku doc. ThDr. Júliusom Filom.)

Niečo podobné sa udialo aj s náboženskou literatúrou. Začalo sa vydávať veľké množstvo kníh a časopisov, v ľuďoch však nebolo vypestované kritické rozlišovanie. Vydávanie samizdatov za totality vyžadovalo veľké obety a riziká, ktorých boli schopní iba ľudia hlboko oddaní Cirkvi. Avšak veriaca verejnosť vo všeobecnosti nebola pripravená na „rozlišovanie duchov“, nebola teda ani schopná posúdiť, čo je správne a čo nie.

Vpád siekt sme očakávali, ale ich miera sa nedala predvídať, lebo sme nepoznali hlavne finančné zázemie umožňujúce produkovať množstvo tlačovín, ktoré rozširujú buď zdarma, alebo veľmi lacno. Na druhej strane naše vydavateľstvá zápasia s finančným problémom pri vydávaní alebo rozširovaní náboženskej literatúry.

Šírenie siekt napomáha aj hlad veľkej časti mládeže po duchovne. Pritom najohrozenejšia je mládež z rodín, ktoré za totality svoju vieru nepraktizovali a len málo sa kontaktovali s Cirkvou. Podľa mňa je práve táto mládež najmenej pripravená na rozlišovanie. Preto siaha po všetkom, čo sa jej ponúka. Poznáme mladých, ktorí prichádzajú k viere z výslovne ateistických rodín. Ak nenájdu vhodné kontakty, napoja sa na sekty. A ako vieme aj z pastoračnej praxe, ťažko je potom vymaniť sa z ich vplyvu, lebo sú psychicky spracúvaní a v niektorých prípadoch sa im kladú aj fyzické prekážky.

Za necelých dvanásť rokov demokracie na Slovensku je evidentné, že aj u nás pôsobenie mnohých deštrukčných náboženských a ezoterických skupín výrazne polarizuje celkovú duchovnú klímu. Navyše rastie počet tých, ktorí sú presvedčení, že Boha môžu nájsť svojím spôsobom a že sa pritom zaobídu bez Cirkvi. S týmito názormi ako biskup pravdepodobne nebudete súhlasiť, no napriek tomu, čo by ste im odporúčali?

Máte pravdu. Ja by som to však ešte doplnil. Polarizácia znamená rozdelenie na dve strany, na dva póly. U nás však panuje roztrieštenosť. Na výber sa neponúka iba medzi dvoma možnosťami, koexistuje tu množstvo často protichodných filozofických či náboženských smerov. To priam znemožňuje výber, lebo výber znamená voľbu. Zodpovednej voľbe však musí predchádzať poznanie. Inak to nie je voľba, ale konanie iba podľa vlastného vkusu či nálady. Tu však ide o veľmi vážnu vec, rozhoduje sa o večnosti. Boh je iba jeden – čo napokon tvrdí väčšina filozofov, ale nie je iba akousi vesmírnou silou, ako si to mnohí z nich myslia, je to Boh osobný, bytosť nekonečne múdra.

Ako som už spomenul, človek prirodzene túži po Bohu, po niečom duchovnom, má to v sebe dané. My veriaci hovoríme, že mu to dal Stvoriteľ do vena, aby sa napriek všetkým neprajným pozemským vplyvom pri troške dobrej vôle nestratil. V človeku sa táto danosť ozýva, čo ateista musí v sebe ustavične potláčať a dokazovať si, že Boha niet, ináč by sa mu musel poddať. Tí úprimnejší to aj v istej chvíli svojho života urobia.

Ježiš v evanjeliu povedal: „Ja som cesta, i pravda, i život. Nik neprichádza k Otcovi, ak len nie skrze mňa. Ak ste ma poznali, budete poznať aj môjho Otca. Odteraz ho už poznáte a videli ste ho. (...) Kto videl mňa, videl aj Otca“ (Jn 14, 6–9). Táto cesta cez Ježiša k Otcovi je záväzná. Nie je to ponechané na ľubovôľu. Tí, čo ponúkajú inú cestu, činia tak svojvoľne. Nikto nikoho nepoveril zakladať nové náboženstvo alebo novú cirkev. Okrem toho, v ezoterických kultoch alebo sektách vychádzajúcich z východných náboženstiev sa má človek dopracovať k Bohu sám, vlastnými silami. Nikdy si nie je istý, preto ide až do krajnosti vyčerpania psychických síl. Neraz to končí v zrútení sa osobnosti. Predohrou toho je nereálny pohľad na život, svet, na povinnosti a pod. Odtieňov je veľmi mnoho. K Bohu nemožno prísť bez pokory. Bohorovní ho nikdy nenájdu. Preto odporúčam všetkým, v ktorých tlie čo i len iskierka túžby po Bohu, aby sa obrátili na evanjelium, ktorého vernosť stráži Cirkev už dvetisíc rokov.

Stále aktuálnejšie je blížiace sa sčítanie ľudu. Aj podľa rôznych štatistických údajov sa dá predpokladať, že oproti minulosti zaznamenajú nárast práve mnohé alternatívne minoritné náboženské spoločnosti, hoci bez konkrétneho určenia. Nesie podľa Vás Cirkev na tom svoj podiel, alebo to pripisujete zmene duchovných paradigiem týchto čias?

V predošlých vetách som už na to čiastočne odpovedal. Príčinou nárastu stúpencov rôznych siekt a kultov je nedostatočné poznanie, ako aj nezodpovedné a povrchné videnie. Neviem celkom predvídať, ako dopadne sčítanie obyvateľov Slovenska, no isto viem, že tu budú všetci postavení pred vážnu zodpovednosť svedomia. V evanjeliu Ježiš hovorí: „Každého, kto mňa vyzná pred ľuďmi, vyznám i ja pred svojím Otcom, ktorý je v nebesiach. Toho však, kto by ma zaprel pred ľuďmi, zapriem aj ja pred svojím Otcom, ktorý je v nebesiach“ (Mt 10, 32–33). Myslím si, že ľudia, ktorí sú postavení pred vážnu vec, zamyslia sa a konajú zodpovednejšie ako pri povrchnej veci.

Aj „vďaka“ vplyvným médiám, akými sú dnes televízia, rozhlas či populárny internet, preniká i medzi veriacich množstvo názorov a životných postojov, ktoré priamo či nepriamo protirečia učeniu Cirkvi. Názory veriacich sa mnohokrát líšia, či ide o vyučovanie jogy na školách, o prístup k mnohým až okato prezentujúcim sa alternatívnym liečiteľským metódam, alebo o postoje k interrupcii, eutanázii a pod. Nemáte pocit, že tých zhruba pätnásť minút vyhradených na nedeľnú kázeň je spravidla málo na to, aby Cirkev mnohé veci a postoje veriacim objasnila, prípadne zaujala k nim podrobnejšie stanovisko? Ako by podľa Vás mala Cirkev reagovať na podnety, ktoré prináša súčasný život?

Médiá sú dnes veľmocou v oblasti formovania človeka, najmä mladého. Najsugestívnejšie pôsobí obraz, najmä „živý“, aký je na filmovom plátne alebo na obrazovke. Cirkev na tieto médiá však nemá veľký dosah, lebo sú drahé. Vo všeobecnosti demokratické a liberálne spoločnosti vôbec nie sú také – keby im naozaj išlo o slobodný výber, umožnili by prezentáciu aj iných názorov, a to v takej miere, aká im v danej spoločnosti prináleží. Len potom by sa mohol človek slobodne a vedome rozhodnúť.

Pravda je, že tomuto negatívnemu tlaku, ktorý spomínate, sú vystavení aj veriaci. Nečudo, že mnohí zlyhávajú. Demagógia a ideologizácia sú veľmi premyslené spôsoby na ovládanie ľudskej psychiky. Veci sa pritom predstavujú ako „nevinné“, povedzme joga na školách, či dokonca užitočné, napríklad rôzne liečiteľské metódy, v ktorých sa ani odborník dobre nevyzná, kde je ešte nejaký vedecký podklad a kde ide o podvod alebo o priamu zámernosť spochybniť

u veriaceho človeka jeho doterajší hodnotový systém. Potom mu už možno predložiť aj interrupciu a eutanáziu.

Avšak nie je pravda, že by Cirkev na negatívne veci nereagovala. Píšeme o nich, upozorňujeme na ne, vyrábajú sa rôzne tematické videokazety a pod. Veľkú rolu tu môže a má zohrať rodina a práve rodičia by mali byť svojim dorastajúcim deťom oporou. Kázeň počas svätej omše nie je síce dlhá, ale má veľký význam. Nie je len dielom človeka, kňaza, ale predovšetkým Krista. Isté je, že aj v rámci pastoračnej starostlivosti sa zamýšľame, ako mnohým nebezpečenstvám predísť. Tu hodno spomenúť činnosť mnohých laických združení, ktoré vzdelávaním, športom, turistikou a inými aktivitami vnášajú do mladých ľudí ducha správneho rozlišovania a zdravý pohľad na život a na svet, ktorý ich obklopuje.

Siekt však napriek tomu ustavične pribúda, ba niektoré sú aj na verejnosti veľmi aktívne. Netreba sa preto čudovať, že aj v našej spoločnosti majú stále markantnejší, i keď často skrytý vplyv. V televízii sa napríklad s určitou pravidelnosťou objavujú rôzne dokumentárne filmy o existencii UFO či o iných tajomných záhadách a silách, vo filmoch a rozprávkach sa to hemží démonickými či tajuplnými bytosťami (napr. dnes taký populárny detský seriál Pokémon) a verejnosť je nič netušiac takto postupne spracúvaná. Neuvažovali ste o tom, že by kresťanské cirkvi mohli väčšmi spolupracovať a výraznejšie podporovať aspoň jedno špecifické médium – napríklad práve časopis Rozmer (prosím, nechápte to ako propagandu) –, aby jeho náklad a tým, samozrejme, aj reálny vplyv, bol vo verejnosti citeľný?

Som za taký časopis. Viacerí kvalitní odborníci, a to nielen katolíci, ale aj ľudia z iných cirkví, by mali prostredníctvom neho v tejto aktuálnej a pálčivej oblasti spolupracovať. Ale mali by aj počúvať a reagovať na názory a potreby iných, aby sa takýto časopis dotýkal i konkrétnych problémov denného života. V tejto súvislosti sa mi páči napríklad to, že v Rozmere pravidelne uverejňujete svedectvá ľudí, ktorí zažili osobnú skúsenosť so sektou a našli odvahu sa s ňou podeliť s ostatnými. Takéto životné príbehy sú veľmi poučné, najmä ak ide o deti a mládež. Preto by do časopisu mali svojimi poznatkami a radami prispievať okrem teológov a religionistov aj pedagógovia a psychológovia.

Časopis treba jednoznačne podporiť. Aj my si uvedomujeme, že jeho súčasný náklad nie je primeraný jeho kvalite a dôležitosti jeho poslania. V rámci našich biskupstiev ho budeme odporúčať farským úradom, teológom, katechétom i ostatným veriacim.

Fenomén siekt netrápi iba nás, pálčivým problémom je aj v okolitých, najmä postkomunistických krajinách. Napríklad v porovnaní s Poľskom, kde pôsobí niekoľko desiatok odborných poradenských centier poskytujúcich ľuďom komplexné poradenstvo, na Slovensku je situácia stále nevyhovujúca. Systematicky sa tejto problematike venujú možno jedna–dve inštitúcie a aj tie nemôžu v adekvátnom rozsahu reagovať na zvýšený dopyt tých, ktorých život poznačili sekty. Na mieste je teda požiadavka, aby sa vytvorilo aspoň jedno odborné preventívno-poradenské centrum, ktoré by slúžilo širokej verejnosti a aktívne by spolupracovalo s jednotlivými cirkvami. Zdá sa aj pre Vás táto požiadavka naliehavá? Vedela a mohla by ju Cirkev, ktorej ste predstaviteľom, aktívne podporiť?

Myslím si, že tu by mohli dobre poslúžiť pastoračné centrá, ktoré vznikajú pri veľkom zoskupení študentov. Budovať nové centrá by bolo nákladné a ak by boli iba jednostranne špecifické, asi by nesplnili svoj cieľ. Tu sa vyžaduje komplexný prístup k mladému človekovi, jeho celková formácia.

Avšak jedno solídne výskumné centrum zaoberajúce sa problematikou siekt a kultov, ktoré by bolo akýmsi koordinátorom a iniciátorom aktivít s pôsobnosťou pre celé Slovensko, by sa žiadalo. Mohlo by sa sformovať okolo vášho časopisu Rozmer. (Jeho vydavateľom je Ekumenická spoločnosť pre štúdium siekt pri Ekumenickej rade cirkví v SR – pozn. red.) Zrejme to však nemožno konštituovať, ale ho postupne vybudovať. Skutočnosť je taká, že sa tu stretávame s novým fenoménom, s ktorým ešte veľké skúsenosti nemáme. Preto je zriadenie a vybudovanie takéhoto centra predmetom, ktorým sa treba vážne a reálne zaoberať.

Predpokladajme, že takéto odborné centrum by skutočne vzniklo. Ako by ste si predstavovali konkrétnu spoluprácu s ním? Ktoré jeho aktivity by podľa Vás boli pre vašu cirkev najnaliehavejšie?

Je veľa vecí, ktoré by sa v tomto smere dali realizovať. Konkrétne by som mohol uviesť napríklad školenia pre katechétov, tematické konferencie na teologických fakultách a v spolupráci s nimi by sa mohli postupne vydávať i rôzne učebné či pastoračné pomôcky. Spoločne s viacerými kresťanskými cirkvami by sa raz za čas mohol konať ekumenický teologický kongres na túto tému. Predovšetkým sa ale dnes veľká rezerva prejavuje v systematickej osvetovej práci. Tu by sa mohli – nielen pre veriacich, ale i pre širokú verejnosť – pravidelne organizovať prednášky, videoprojekcie, besedy a pod. Kontakt s médiami je tiež veľmi dôležitý a zatiaľ, žiaľ, nedocenený. Znovu však zdôrazňujem, že aj taký aktuálny problém, akým je fenomén siekt, nie je osamotený. Súvisí s celkovým postojom, výchovou a vedením mladého človeka.

Voľakde som čítal, že dnes sa mladý človek podobá kupcovi na trhu. Každý na neho volá, aby kupoval práve jeho tovar, lebo je najlepší. Tak je to aj so sektami. Ponúkajú sa, vábia, sľubujú perfektnosť, ľahké a jediné riešenia všetkých problémov, úspech v štúdiu i v živote. Ako sa to končí, už som povedal. Niektoré sekty sú navyše veľmi agresívne. Vyžadujú absolútnu poslušnosť pyramídovému vedeniu, ktorého vrchol a jeho skutočné praktiky a zámery obyčajný člen často ani nepozná.

Dovoľte mi ešte jednu obligátnu otázku: Čo by ste na záver nášho rozhovoru chceli odkázať našim čitateľom?

Veľmi by som prosil najmä mladých ľudí, aby rozvážne skúmali a kontrolovali svoju orientáciu. Kristus volá k sebe všetkých, ktorí hľadajú. Časopis Rozmer odporúčam tým, čo sa chcú hlbšie oboznámiť s aktuálnou problematikou deštrukčných kultov a siekt, ale osobitne tým, ktorí sa v tomto zložitom období chcú správne zorientovať či nájsť pomoc, ako riešiť problémy spojené so zradným vplyvom siekt.

Za rozhovor ďakuje:
BORIS RAKOVSKÝ

Reiki – *liečivá energia,* alebo mágia?

Záujem o ezoteriku a alternatívne liečiteľské metódy vzrastá. Jednou z tých, ktoré sa na verejnosti najväčšmi presadzujú, je i metóda s exotickým názvom reiki. Pochádza z Ďalekého východu – Japonska. Ponúka trojstupňový kurz, sľubujúci dosiahnutie zasvätenia a schopnosti používať tzv. zázračnú uzdravujúcu vesmírnu energiu Ki. Nikto z jej stúpencov však energiu Ki nevedel bližšie definovať; nie je známy jej pôvod, neexistuje ani vedecká analýza. Preto sú oprávnené obavy, či reiki nie je iba ďalšou z mnohých okultných praktík, sprostredkujúcich človeku falošný a dočasný zážitok uzdravenia, ale – čo je ešte horšie – i kontakt s neznámymi duchovnými silami.

Záujem o reiki v médiách prednedávnom rozvírila prvá vážnejšia kauza so súdnou dohrou. Spor spočíval v tom, že považskobystrický dekan Ladislav Herman – ako správny katolícky duchovný pastier – reagoval na inzerát Dr. Anny Krajnej z Považskej Bystrice, ktorá verejnosti (a teda i veriacim) ponúkala prvý kurz reiki za 2 200 Sk. V priestoroch svojej farnosti pán dekan vyvesil oznam, na ktorom okrem iného stálo: „Reiki je nový druh hnutia New Age. Je to naoko liečiteľský spôsob, ktorým sa človek dostáva pod moc démona akýmsi zasvätením: na prvom stupni prikladaním rúk sa vzývajú démoni a nastáva zdanlivé ozdravenie. Pacient cíti úľavu, príjemný pocit, presne tak ako pri užívaní drogy. Pri druhom stupni zasvätenia sa pacient rôznymi magickými znakmi chráni pred vplyvom duchov, výslovne aj pred vplyvom Ježiša Krista. Na treťom stupni sa pacient dáva pod moc reiki – nastáva psychická depresia. Kresťan by sa nemal dať ovládať touto pochybnou metódou, ktorá navyše vedie k zlému. Musíme si uvedomiť, že lekárom našej duše je iba Kristus. Boh je ten, ktorý uzdravuje a dáva silu prekonať každú chorobu. Nedajme sa zviesť na tieto pochybné cesty, aby sme nemuseli znášať desivé skúsenosti, ktoré mali niektorí ľudia zasvätení do reiki a veľmi ťažko sa ich zbavovali.“

Nechceme polemizovať s výrokmi pána dekana, hoci si myslíme, že sú napriek ich pravdivosti zjednodušené. Preto radi na túto tému uverejňujeme príspevok popredného poľského odborníka doc. Dr. hab. Andrzeja Zwolińského.

Znovuobjavenie „tajomstva“ reiki

Vyznávači a ľudia praktizujúci reiki tvrdia, že táto energia už kedysi na Zemi bola. Používal ju vraj Budha, Ježiš Kristus aj ich žiaci. Jej znovuobjaviteľom v druhej polovici 19. storočia bol údajne kresťanský mních bez bližšie určeného vyznania Dr. Mikao Usui, ktorý prednášal na Došišskej univerzite v japonskom meste Kjóto.

Mikao Usui sa úporne snažil nájsť odpoveď na otázky akým spôsobom vykonával Ježiš a jeho učeníci zázraky a v čom spočíva tajomstvo neobmedzenej schopnosti Ježiša a liečivej sily Budhu. Odpoveď v evanjeliu nenašiel, hoci sa naučil čítať po grécky i hebrejsky, aby si príslušné texty mohol preštudovať v origináli. Po siedmich rokoch hľadania nakoniec v jednom z japonských budhistických kláštorov našiel knihy napísané starobylým jazykom. Z nich jedna obsahovala znaky, slová a symboly podobné tým, ktoré kedysi používal Budha. Kniha napísaná neznámym Budhovým žiakom obsahovala pasáže s podrobným opisom metód liečenia. Boli tam znaky, formuly a dokonca opisy pozície rúk. Dr. Usui sa stal nositeľom cenných vedomostí, ktoré mu však samy osebe ešte nepriniesli nijaké liečiteľské schopnosti.

Hľadal teda ďalej. Tentoraz ale vo svojom vnútri. Podstúpil dlhotrvajúci pôst a meditácie i napriek výstrahám budhistického opáta, že takáto cesta je veľmi ťažká a môže dokonca znamenať ohrozenie života. Na Kurijame, jednej zo svätých hôr ležiacej neďaleko Kjóto, si položil dvadsaťjeden kameňov. Postiac sa a meditujúc zotrval pod holým nebom dvadsaťjeden dní, potom prešiel iniciáciou. Spozoroval svetelný lúč z neba, ktorý ho zasiahol svojou silou. Nato sa k nemu po druhý raz vzniesli svetelné znaky, ktoré videl v tajných knihách. Keď tranz ustúpil a on schádzal z hory, zakopol a zlomil si necht. Vo veľkej bolesti sa chytil za zranený palec. Bolesť zrazu ustúpila a krvácanie prestalo. Takto si uvedomil, že získal liečivú moc.

Zväz majstrov reiki

Dr. Usui vyučil veľa žiakov. Ku koncu života jedného z nich, Dr. Čudžira Hajaši, uznal za svojho nástupcu a veľmajstra reiki. Nový majster založil v Tokiu kliniku zameranú na liečenie a výučbu reiki. Roku 1935 prijali na kliniku aj nevyliečiteľne chorú mladú ženu z Havajských ostrovov Hawadžo Takataovú. Údajne vďaka metóde reiki sa zbavila nádoru, ktorý by inak musel byť operovaný a úplne sa vyliečila. Po svojom uzdravení sa stala nadšenou stúpenkyňou reiki. Po niekoľkých rokoch učenia a praktizovania ju menovali za majsterku prirodzeného spôsobu liečenia reiki Dr. Usuia. Umierajúci Dr. Hajaši ju označil za svoju nástupkyňu. Stala sa liečiteľkou a hlásateľkou reiki. Za 45 rokov vyučila 22 majstrov.

Po jej smrti roku 1980 sa veľmajsterkou reiki stala jej vnučka Phyllis Lei Furumotová. Tri roky po smrti Hawadžo Takataovej sa pri jej hrobe na Havaji konal prvý zjazd majstrov. Založili *Zväz majstrov reiki*, ktorý v súčasnosti eviduje

300 liečiteľov. Len v Nemecku pracuje asi 60 majstrov. Poslanie zväzu charakterizujú slová: „My majstri sme archou zmluvy reiki. Všetkých majstrov považujeme za navzájom si rovných v jednote reiki a Phyllis Lei Furumotovú uznávame ako veľmajsterku s priamym duchovným rodokmeňom vychádzajúcim od Mikaa Usuiho, Čudžira Hajašiho a Hawadžo Takataovej. Cieľom našej archy zmluvy je podporovanie nás, učiteľov prirodzeného spôsobu liečenia podľa Usuiho.“

Filozofia neosobnej energie

Na 10. celosvetovom zjazde majstrov reiki roku 1993 v Kanade bol vypracovaný a prijatý Etický kódex, ktorý je pre majstrov reiki záväzný. Okrem iného sa v ňom možno dočítať: „Cením si moje kontakty so silou väčšou než je moja vlastná a uznávam, že uzdravenie je niečo, čo môžem poskytnúť sám sebe. Z tejto sily sa môžem učiť, ale nemôžem ňou ovládať.“ Ako tvrdí o reiki jeden z jej poľských majstrov Jan Paterko, nie je to náboženstvo. Zároveň však zdôrazňuje: „V mnohých kultúrach sa energia, ktorú poznáme ako reiki, označovala rôznymi menami: v Indii „prána“, medzi havajskými kňazmi „manu“, v kresťanstve „Svetlo“, „Duch Svätý“ a v Egypte „Ka“ (J. Paterko: *Uzdrawiająca energia reiki*, s. 12).

V tomto zmysle Duch Svätý či Boh nie je osoba, ale iba energia, ktorej sa môžu priradiť rozličné pomenovania v zhode s Božím zjavením. Hawadžo Takataová o tom píše: „Verím, že existuje jedna najvyššia bytosť – nekonečné Absolútno, ľudským okom nepozorovateľná dynamická sila, ktorá riadi svet. Je to vibrujúca sila a všetky ostatné sily pri nej strácajú význam. Jednoducho je to Absolútno. Táto sila je bezodná, neohraničená svojím pôsobením, oživujúca celý vesmír. Pre človeka je nepochopiteľná. Okrem toho každá bytosť je ňou deň čo deň požehnaná v skutočnosti i vo sne. Veľkí učitelia a majstri ju volajú rozlične: Veľký duch, Sila oživujúca celý vesmír, Životná energia, Absolútno, Éterická vlna, Kozmická vlna a pod. Éterická vlna preto, lebo utišuje bolesť a ponára do hlbokého svetla, kozmická zas preto, lebo žiari vibráciami vznešených pocitov, ktoré premieňa na celkovú harmóniu. (...) Ja som TÝM, ty si TÝM, všetko je TÝM.“

Pojem a prax

Na vysvetlenie významu slova reiki sa jej stúpenci všeobecne prikláňajú k tejto etymológii: „rei“ znamená „dážď“ (niekedy sa prekladá aj ako „kľúč“); a „ki“ znamená životnú silu alebo univerzálnu kozmickú energiu. Preto pojem reiki niekedy vysvetľujú ako „lásku obsiahnutú v dotyku rúk, ktorá svojou silou privoláva zlatý dážď univerzálnej kozmickej energie nasmerovanej do tela pacienta.“

Počas dlhého utišujúceho zákroku liečiteľ reiki napĺňa celé pacientovo telo energiou. Východiskom na zákrok je správna pozícia rúk. „Reiki vás usmerní“ – uisťuje svojich žiakov majster Jan. „Ak položíte na niekoho ruky, energia sa automaticky nasmeruje k zdroju choroby, nezastaví sa iba pri jej príznakoch.“

Veľmi dôležitými pozíciami je kladenie rúk na uši a chodidlá, na ktorých sa nachádzajú „receptory všetkých ľudských orgánov“. Dôležitými miestami sú aj detská žľaza – brzlík (imunitný systém), solar plexus a energetické centrá „hara“, odkiaľ sa energia šíri ďalej. Jeden z veľkých liečiteľov reiki, Bodo, vo svojej knihe píše: „Nejde o boj s chorobou, ale o to, ako nájsť jej zmysel a príčinu vzniku. Potrebné je, aby sme sa pozreli sami do seba a zistili, čo nám chýba k úplnosti. (...) Možno, že si už niekedy v živote zažil skvelú skúsenosť bytia, v ktorom sme spojení so všetkými aspektmi vesmíru. V tomto stave sú akékoľvek hranice medzi našou osobnosťou a existenciou, ktorá nás obklopuje, odstránené.“ Tieto slová sú podobné úvodným slovám k jogovej meditácii, ktorá stiera hranice medzi jednotlivcom a okolitým svetom...

Každý seminár reiki majster zakončuje meditáciou. Príkladom môže byť meditácia majstra Jana: „Ty, čo chceš byť zdravý, ty, čo chceš byť silný, ty, čo chceš dosiahnuť ďalej, oddaj sa teraz uzdravujúcej sile týchto zázračných slov v meditácii, ktorá je tu pre teba. Dýchaj. Započúvaj sa do svojho pravidelného a uvoľneného dychu. Sústreď sa iba naň. Počuješ jeho tón, jeho vibrovanie. Teš sa z neho... S každým nádychom vstupuje do tvojho tela mohutný prúd nekonečnej Ki... Každé nadýchnutie ti nadvihuje krídla na pleciach. Otvor sa. Vzlietni! (...) Dovoľ mu odstrániť všetky zápaly, podráždené miesta, horúčku. Dovoľ mu uvoľniť ťa, odovzdať ti mier, sen, pravdu. Ty si pravda. Si ticho. Obzri si očami svoju zelenú planétu...“

Energia, ktorá sa dá zneužiť

Energiu reiki možno odovzdávať aj zvieratám, rastlinám a prostrediu, ktoré nás obklopuje. Súčasní majstri reiki opakujú, že „reiki treba dôverovať a pamätať na to, že nemôže nikomu ublížiť ani ho zraniť. Je to tvorivá energia a koná iba dobro“ (J. Paterko, s. 48). Túto metódu však možno zneužiť. Napríklad v Etickom kódexe pre majstrov sa okrem iného odporúča: „Nezneužijem svoje postavenie majstra reiki na nadväzovanie sexuálnych kontaktov z radov svojich žiakov alebo ľudí potrebujúcich pomoc. Žiakom či ľuďom, ktorí potrebovali pomoc, poskytnem dostatok času na to, aby boli schopní sa úplne vymaniť spod môjho vplyvu a až potom budem môcť s nimi nadviazať intímny kontakt“ (bod č. 2).

Človek, ktorý prešiel iniciáciou II. stupňa, získal schopnosť mentálneho ovplyvňovania. Jan Paterko vo svojej knihe (s. 64 – 65) vystríha pred vykonávaním takých zmien v človeku, ktoré sú proti jeho vôli. Znamená to teda, že v umení reiki existuje možnosť vplyvu na sféru psychiky človeka bez jeho súhlasu!

Liečiteľom reiki (seba samého alebo iných ľudí) sa môže stať každý, no spája sa to so záväzkom podstúpiť množstvo úkonov v rámci „zdokonaľovania vlastnej osobnosti a sebavzdelávania“. Podľa majstrov reiki každý človek prichádza na tento svet so schopnosťami liečiť. Stráca ich však „po ceste“ kvôli neprirodzenému prostrediu,

REPORT

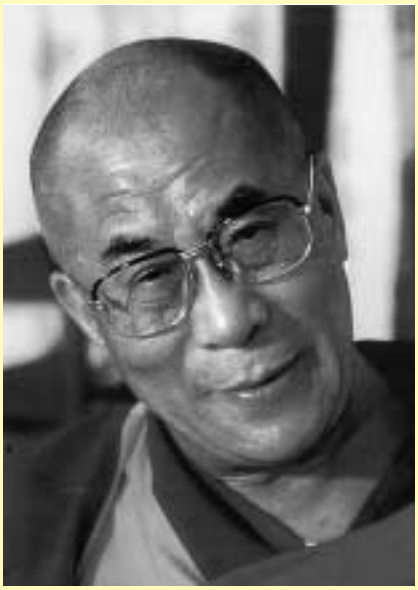

Dalajláma proti misiám

Proti misijnej činnosti medzi príslušníkmi iného náboženstva sa postavil tibetský duchovný vodca dalajláma. V interview na prelome tisícročí vyjadril vodca tibetských budhistov v Ženeve svoje očakávanie, že v 21. storočí nenastanú „žiadne veľké zmeny“ v náboženskej príslušnosti ľudstva. „Kresťania zostanú kresťanmi, budhisti budhistami. Nepokúšajme sa navzájom obracať!“ – vyhlásil dalajláma. Vodca budhistov ďalej kritizoval činnosť kresťanských misionárov v Mongolsku, Tibete a Indii, kde sa mnohí ľudia obracajú na kresťanstvo. „To je istý druh vojny proti národom a kultúram“ – vyhlasuje dalajláma. Súčasne zdôraznil zhodu budhistického učenia s kresťanskou náukou v mnohých bodoch. Povedal, že postavu sv. Františka z Assisi alebo Matku Teréziu z Kalkaty vidí ako vzory aj pre budhistov. Ďalej sa dalajláma výslovne postavil „proti budhizmu ako módnemu javu“. „Ten, kto pochádza z kresťanskej kultúry, má sa držať hodnôt svojej tradície. Len ten, kto je po dlhom a hlbokom uvažovaní presvedčený, že ho budhizmus privedie ďalej ako kresťanstvo, sa môže stať budhistom!“ – tvrdí duchovný vodca Tibetu.

KIPA/TK KBS

v ktorom žije, podlieha jeho nepriaznivým vplyvom a zabúda na záväzok duchovného rastu. Aby človek znovu získal stratenú schopnosť samoliečby a liečby iných, musí získať zodpovedajúce vedomosti a prejsť niekoľkými stupňami zasvätenia, tzv. iniciáciami. Iniciáciu môže vykonávať výlučne majster reiki. Po iniciácii založenej na určitom spôsobe očisťovania budúceho liečiteľa možno začať liečiť. Majster počas iniciácie jednoducho odhalí energetický kód. Kedysi sa tento kód odhaľoval výlučne mníchom po mnohoročnej práci na sebe, na svojej etike – dnes sa tento balíček predáva za zodpovedajúcu cenu...

Alexander Brooks, expert z univerzitného mesta Berkeley v Kalifornii tvrdí: „Nie je ťažké zistiť, že psychická manipulácia skrytá v takej či onakej metóde liečenia sa ľahko môže zmeniť na duchovnú pascu. Vzťah lekár – pacient sa zakladá na tom, že na určitej úrovni sa medzi nimi utvorí dôverné puto, pacient sa odovzdá liečiteľovi. Ak sa teda kresťan pasívne odovzdá do rúk nejakému liečiteľovi, ktorý počíta s duchovnou silou (či už jeho vlastnou, alebo inou, pre ktorú slúži iba ako kanál), ľahko sa môže stať, že sa dostane do stavu duševného zmätku či väzby.

Pravdepodobne žiadne z východných okultných metód liečenia nie sú samy osebe neutrálne, dokonca ani v prípadoch, keď sa dištancujú od všetkých filozofických prúdov a myšlienok; ich metafyzické hranice, z ktorých vychádzajú, nimi prenikajú a ohraničujú ich do takého stupňa, že elementy ich praktík sú veľmi úzko späté so systémom základov ich viery“ (Alexander Brooks: *Holistic Health*, SCP Journal, s. 16).

Novodobá mágia

Náboženstvo je založené na oddaní sa Bohu, nie na ovládaní jeho moci. Spojené je s vierou. Dr. Usui si vybral cestu získania vedomostí a dokonca vstup „do kompetencií Pána Boha“, ktorá nie je vydláždená životnou pokorou a bezhraničnou láskou k Bohu a tým, čo On môže vykonať svojím zjednotením a otvorením človeka Božím tajomstvám. Dr. Usui chcel získať vedomosti a silu sám pre seba prostredníctvom jej vymáhania od Pána Boha. Získanie vedomostí psychickej povahy a vládnutie nad nimi však tvorí podstatu mágie a tá je protikladom náboženstva.

Úsilie nadobudnúť bezprávnu vládu nad Bohom, túžba vlastniť vládu dovoľujúcu dominovať a riadiť tým, čo je nadprirodzené, je jedným zo základných kameňov mágie (porov. Ez 13, 18 – 19) a antitézou skutočného vzťahu medzi stvorením a jeho Stvoriteľom.

Ježiš počas uzdravovania nepoužíval nijaké znaky. Uzdravoval pomocou slova. To Slovo však malo moc odvrátiť všetky sily zla (pozri 1 Jn 1, 1 – 10). Takisto i jeho žiaci vykonávali uzdravenia a oslobodenia „v mene Ježiša“. Sila spojená s reiki obsahuje znaky, avšak ako zistil Dr. Usui, poznanie znakov ešte neznamená mať liečiteľskú schopnosť. Až v tranze po meditácii k nemu prišla neznáma sila, vzbudzujúca strach a hrôzu a vsunula mu do podvedomia tajomné znaky, ktoré zobrazované rukou nad chorým vraj majú zväzujúcu silu k chorobám. Ukazuje sa nám tu však nápadná spojitosť s tajomnými znakmi používanými v mágii.

Sväté písmo nás varuje pred slepou vierou v čokoľvek. Apoštol Ján píše: „Milovaní, neverte každému duchu, ale skúmajte duchov, či sú z Boha, lebo do sveta vyšlo mnoho falošných prorokov“ (1 Jn 4, 1). Apoštol Pavol, prihovárajúc sa Korinťanom, dôrazne upozorňuje na to, že nemožno mať nič spoločné s démonmi: „Nechcem, aby ste mali spoločenstvo s démonmi. Nemôžete piť z kalicha Pánovho i z kalicha démonov, a nemôžete mať podiel na stole Pánovom i na stole démonov. Alebo máme roztrpčovať Pána? Sme azda silnejší ako On? Všetko je dovolené, no nie všetko osoží. Všetko je dovolené, no nie všetko buduje“ (1 Kor 10, 20 – 23).

V Efeze začali obrátení veštci páliť svoje knihy, vedomí si toho, že nemôžu slúžiť obom – Kristovi i démonickým silám (porov. Sk 19, 19). A čo my? Poučíme sa z toho, alebo budeme i naďalej nekriticky prijímať všetko „zlato“, čo sa blyští?

ANDRZEJ ZWOLIŃSKI
Preložil: F. HOCHEL

Doc. Dr. hab. Andrzej Zwoliński (*1957) – vedúci Teologickej sekcie Katedry sociálnej náuky na Teologickej pápežskej akadémii (PAT) v Krakove. Je riaditeľom Vedeckého vydavateľstva PAT. Jeden z popredných poľských odborníkov na problematiku deštruktívnych kultov, siekt a nových náboženských hnutí, autor mnohých odborných publikácií a článkov.

Kauza – Lafayette Ronald Hubbard

„Písať, aby človek zarobil jednu penny za slovo je smiešne. Najlepším spôsobom, ak chcete skutočne zarobiť milióny, je založiť si vlastné náboženstvo“ – hovorieval a výnosným podnikom Scientologickej cirkvi svoj výrok i úspešne zrealizoval Lafayette Ronald Hubbard. Jeho nasledovníci však tento médiami najcitovanejší výrok, ako aj každú kritiku zosnulého Hubbarda, odmietajú. Citát pripisujú Georgovi Orwellovi a tvrdia, že „nijaký autor ani filozof moderných čias takou mierou neprispel k polepšeniu jedinca a spoločnosti ako práve Hubbard“.

Pohľady na L. Rona Hubbarda (scientológovia jeho meno skracujú na Ron či LRH) i na jeho „deti“ – Dianetiku a Scientológiu – možno v zásade rozdeliť do dvoch antagonistických prúdov. Zo strany scientológov ide o absolútne nekritický kult osobnosti L. R. Hubbarda a jeho diela. Nezávislí vedci a bádatelia väčšinou však Hubbarda častujú výrazmi ako „fantasta“, „šarlatán“ alebo „podvodník“, a jeho metódy hodnotia ako pseudovedecké, neetické a škodlivé. Strety zástancov oboch vyhranených názorov pravidelne vyúsťujú do súdnych sporov, občas i do medzinárodných škandálov. Scientológovia s nevôľou prijali zverejnenie tajného listu, v ktorom Hubbard inštruoval svojich najbližších podriadených: „Nepriateľa (lovnú zver) možno pripraviť o majetok, alebo ho každý scientológ akýmkoľvek spôsobom môže poškodiť bez toho, aby bol disciplinárne potrestaný. Scientológ môže nepriateľa podviesť, zažalovať na súde, oklamať alebo zničiť.“

Romantická mladosť génia

Syn námorného dôstojníka Harryho Rossa Hubbarda a učiteľky Ledory Mayovej, rodenej Waterburyovej, Lafayette Ronald, sa narodil 13. marca 1911 v meste Tilden v Nebraske (USA). Táto prvá informácia o Hubbardovi je zároveň poslednou, na ktorej sa bez výhrad zhodnú scientológovia i nezávislí autori. Ďalšie peripetie jeho príbehu sú v oficiálnej scientologickej verzii zahalené mýtickou hmlou. Kritici toto životopisné rozprávanie považujú za najpodarenejšie Hubbardovo fantazijné dielo. V scientologickej publikácii *What is Scientology?* sa píše, že keď mal chlapec tri a pol roka, presťahovala sa rodina do Montany na starootcovský ranč. Malý ryšavý Ron sa čoskoro naučil jazdiť na divých koňoch, ktoré sám krotil, priatelil sa s kovbojmi a nič si nerobil z nebezpečenstva divokého Západu. Zoznámil sa so šamanom indiánskeho kmeňa Černonožcov Starým Tomom, ktorý ho zasvätil do tajomných kmeňových tradícií a slávnostne z neho urobil pokrvného brata. Zároveň Ron pod vedením matky už od útleho veku „uspokojoval svoju nenásytnú zvedavosť“ čítaním Shakespeara, gréckych filozofov a ďalších klasikov. V dvanástich rokoch objavil dielo Sigmunda Freuda. Idylu Ronovho detstva v scientologickom podaní narúša len zistenie Kaja Moosa, dánskeho odborníka na nové náboženské hnutia, ktorý konštatuje, že v Montane sa nenašiel nijaký dokument potvrdzujúci existenciu ranča vo vlastníctve Hubbardových prarodičov. Podľa oficiálnych záznamov Ronova rodina bývala v tamojšej metropole Helena.

Počas stredoškolských rokov Hubbard údajne úspešne študoval v Montane, Seattli a vo Washingtone a bol vzorným skautom, ale predovšetkým konal bádateľské výpravy. Spriatelil sa so starým mágom, posledným z tradície Kublajchánovho dvora, a poznal staročínsku múdrosť. Žil medzi budhistickými lámami, nomádmi v Mongolsku, domorodcami v južnom Pacifiku a Tatármi. Moos však poznamenáva, že okrem Hubbardovho rozprávania žiadne iné zdroje tieto jeho expedície nepotvrdzujú. V rozpore s Ronovou predpokladanou genialitou potom Moos charakterizuje Woodwardovu školu vo Washingtone, ktorú Hubbard absolvoval, ako „ústav YMCA pre problémových, pomaly sa učiacich študentov“.

Scestovaný Hubbard, „odborník na etnografiu“, sa rozhodol na Univerzite G. Washingtona študovať technické obory, matematiku a jeden z prvých kurzov jadrovej a molekulárnej fyziky. Široké vedomosti sústredil do vedeckých výskumov, ktorými dúfal „skutočne vyriešiť problémy človeka“. Keď však u profesorov nenašiel pochopenie, usúdil, že mu „formálne štúdium už nemá čo ponúknuť“, a z univerzity odišiel. Podľa iných, tiež scientologických prameňov, Hubbard tvrdil, že školu úspešne dokončil. Celkom odlišne hodnotia Hubbardove štúdiá v rokoch 1930 – 1932 kritickí životopisci: dvakrát nezložil skúšku z matematiky a v kurze jadrovej fyziky prepadol. Podľa oficiálnej správy z univerzity bol dokonca v druhom ročníku vylúčený. Pochybný doktorát z filozofie získal až v roku 1953 na Sequoia University, kde sa vyučuje korešpondenčnými kurzami bez prednášok a skúšok.

Otec, hrdina a diabol

Po odchode z univerzity si Hubbard zarábal písaním sci-fi, romantických príbehov, kovbojok a detektívok. Pod mnohými pseudonymami (Winchester Remington Colt, Legionár 148, Kurt von Rachen atď.) chrlil vraj každých štrnásť dní novú novelu. U nás (v ČR – pozn. red.) vyšla poviedka *Des*, neskôr aj knihy *Plán invázie*, *Čierna genéza* a *Medzi nepriateľmi*. Podľa scientologických údajov Hubbard zverejnil

dovedna 530 titulov, ktorých náklad presiahol 83 miliónov výtlačkov.

Podľa nezávislých životopiscov bol Hubbard v rokoch 1933 – 1947 prvýkrát ženatý. Luise N. Grubbová, prezývaná Polly, mu porodila syna a dcéru. O skrachovanom manželstve s Polly, ako aj o ďalších Hubbardových ženách a deťoch scientológovia decentne mlčia, s pompou zato vykresľujú Ronovo vojnové hrdinstvo v americkom námorníctve v rokoch 1941 – 1945, za ktoré bol vraj ocenený mnohými vysokými vyznamenaniami. Službu v U. S. Navy potvrdzujú – hoci v oveľa triezvejšej verzii – aj nezávislé zdroje. Ku koncu vojny strávil Hubbard niekoľko mesiacov v nemocnici, oficiálne dokumenty spomínajú liečbu vredov a pobyt na psychiatrickej klinike, scientológovia hovoria o ťažkom zranení z bitky a čiastočnom oslepení a ochrnutí, z ktorých sa vyliečil „silou vlastnej mysle“. Podobne potom pomohol i ďalším pacientom.

Arthur Lyons, autor štúdie o uctievaní diabla *Satan ťa chce* uvádza, že Hubbard bol aktívnym členom Ordo Templi Orientalis, medzinárodnej satanistickej lóže založenej Aleisterom Crowleyom. Na Hubbardovej posadnutosti satanizmom sa zhodujú i Moos a Lafayette Ronald junior, zvaný Nibs, prvorodený syn Rona a Polly, ktorý sa s otcom názorovo rozišiel v päťdesiatych rokoch. V neskoršom interview Nibs vyhlásil: „Čierna mágia je jadrom scientológie. Môj otec neuctieval Satana, on si myslel, že Satanom je.“ Scientológovia Hubbardove kontakty s Crowleyom síce neprezentujú, ale napodiv ani nepopierajú. Podľa ich verzie bol Ron k satanistom vyslaný ako tajný agent FBI. Crowley mal totiž údajne prístup k informáciám o nukleárnom výskume a Hubbard mal zabrániť ich predaju do vtedajšieho ZSSR.

V auguste 1946, ešte pred rozvodom s Polly, sa Hubbard oženil so Sárou Elisabeth Northrupovou a mal s ňou dcéru. Po piatich rokoch bolo manželstvo rozvedené, Sára Rona obviňovala z extrémnej fyzickej a psychickej krutosti. Moos cituje niekoľko správ FBI, podľa ktorých bol Hubbard mániodepresívny psychotik postihnutý paranojou.

V marci 1952 sa Hubbard oženil po tretíkrát. Zväzok s Mary Sue Whippovou vydržal až do sedemdesiatych rokov a vzišli z neho dve dcéry a dvaja synovia. Napriek zjavným ťažkostiam s rodinným spolužitím a promiskuitou Hubbard neváhal zverejniť náučnú príručku *Ako zachrániť tvoje manželstvo*.

Dianetický „zázrak“

Mohutná erupcia, pažerák sopky chrlí oheň a lávu: emotívna fantázia na obálke knihy *Dianetika – moderná veda o duševnom zdraví* naznačuje, akú revolúciu v psychológii a medicíne L. Ron Hubbard asi zamýšľal. Lenže tak ako obal i obsah práce sa ukázal ako prázdna fantázia. Psychológ Jiří Růžička v recenzii Dianetiky uvádza: „(Hubbard) evidentne prevzal a preformuloval Freudov ‚topografický‘ a ‚štrukturálny‘ model a neuviedol k nemu jediný odkaz. To isté urobil s kybernetikou, darvinizmom, s teóriou ľudskej pamäti.“ Podľa Růžičku je dianetika spotvorenou psychoterapiou, „(Hubbard) ukázal, kam vedie polovzdelanosť, pseudoveda, ako vyzerá zlá a svojvoľná diagnostika a manipulácia s klientmi a pacientmi (...) Dianetika sa neuchytila preto, lebo v nej o nijakú liečbu nejde.“

Hubbardovo ambiciózne dielo, ktorého názov tvorí zloženina gréckych slov dia (skrze) a nús (rozum), vyšlo v roku 1950 a spočiatku skutočne bolo bestsellerom. Dodnes sa vraj predalo vyše 17 miliónov výtlačkov; existuje však podozrenie, že Hubbardove knihy hromadne vykupujú scientológovia. V ČR sa tento „trhák“ čoskoro po vydaní – roku 1997 – stal ležiakom a ponúka sa vo výpredajoch zlacnených kníh. (Podobne je to aj na Slovensku – pozn. red.) Čoskoro však dianetika narazila na odpor medikov, psychológov a psychiatrov a stiahli ju z predaja. Odvtedy sa datuje konkurenčný boj a extrémna nevraživosť Hubbarda voči týmto odborom.

Zákaz liečiť dianetikou bez úradného lekárskeho oprávnenia a zložitá finančná situácia priviedli zneuznaného Hubbarda k rozhodnutiu zahaliť svoju technológiu do náboženského odevu. V rokoch 1952 – 1954 prevzali dianetici niektoré vonkajšie znaky cirkví (obrady, rituálne oblečenie), do znaku si dali upravený kríž a stali sa scientológmi (z latinského *scio* – veda a gréckeho *logos* – poznanie, t. j. veda o poznaní). Podľa Nibsonovho svedectva dianetika i scientológia sa vždy prezentovali a prezentujú ako založené čisto na vede: „Otec a ja sme vytvorili náboženskú fasádu len kvôli daniam a právnej ochrane pred obvinením z podvodu.“ Bývalý člen Scientologickej cirkvi Gerald Armstrong dokonca uvádza, že vo vrcholových štruktúrach hierarchie scientológiu prezentujú ako protiklad náboženstva, ktoré sa považuje za úpadok ľudstva, za duševné bláznovstvo.

Podľa vyznávačov scientológie je dianetika všeliekom. Za každým problémom väzia engramy, negatívne skúsenosti (i z minulých životov) zasunuté v podvedomí (reaktívnej mysli), ktoré nepriaznivo, nezávisle od nášho rozhodovania, ovplyvňujú náš život. Špeciálnou metódou – auditingom (nápadne sa podobá hypnóze, čo, pravda, scientológovia rozhorčene odmietajú) – možno engramy a celé podvedomie postupne presunúť do vedomia (analytickej mysle), kde už všetko úplne ovládame. Takto si zvýšime IQ, alebo sa „vyklírujeme“

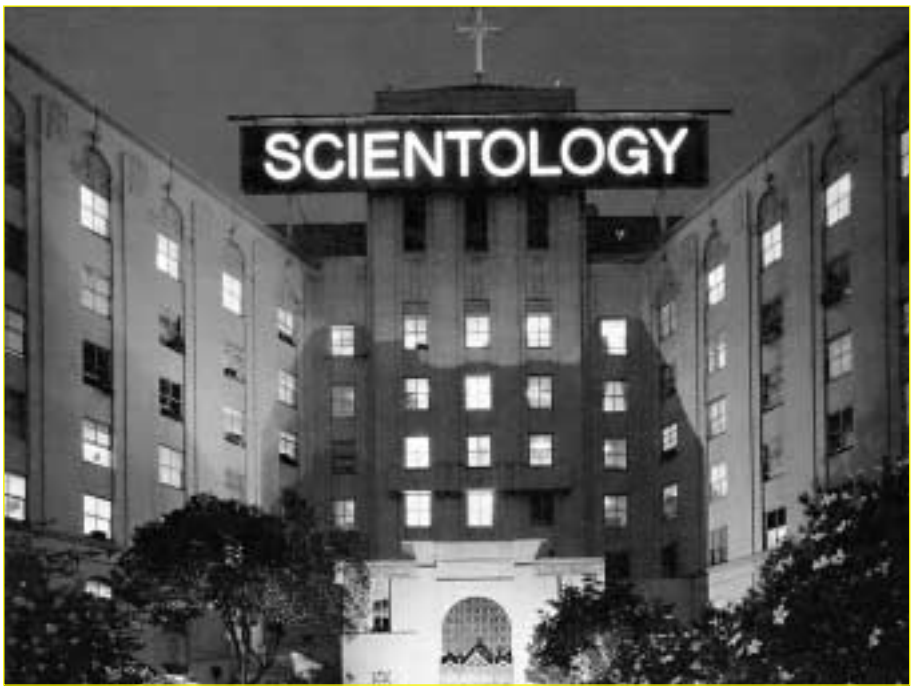

Scientologické centrum v Los Angeles

(clear – čistý). Scientológia dovádza dianetický stav *clear* (vyčistenec) ešte k väčšej dokonalosti. Na Moste k totálnej slobode sa Clear postupne stáva *operujúcim thetanom* – OT (slovo thetan Hubbard vytvoril z gréckeho písmena théta, ktoré vyjadrovalo myšlienku, ducha). Na priekopníckej ceste po stupňoch OT Hubbard s nasadením života prešiel tzv. stenou z ohňa a odhalil, že božských duchov thetanov pred 75 miliónmi rokov uväznil na Zemi galaktický krutovládca Xenu. Vďaka „mesiášovi" Hubbardovi sa teda thetani v ľudských telách oslobodzujú. OT je „schopný kontrolovať hmotu, energiu, priestor a čas (...), je schopný byť príčinou v živote". Avšak proces auditingu na dosiahnutie stavu clear v Českej republike stojí absolventa asi 150 tisíc korún, v Nemecku však údajne 70 tisíc mariek, Most k vyšším stupňom OT, predávaný len v USA, stojí až 300 tisíc dolárov.

Diktátor

Einstein, Freud, Ježiš, Budha, Platón, Konfucius a ďalší velikáni s úľubou a uznanlivým úsmevom pozorujú žiariaci znak scientológie – ilustrácia z propagačnej publikácie názorne ukazuje, kto je najväčším géniom ľudstva...

Prakticky celé päťdesiate roky strávil Hubbard na svetovom bádateľskom turné a prednášal o dianetike. Svoju metódu vybrusoval desiatkami náučných príručiek. Ako návnadu na stretnutie s dianetikou vytvoril Hubbard *Oxfordskú analýzu kapacity* (u nás Oxfordský test osobnosti). So slávnou univerzitou nemá test nič spoločné, použité meno má len vzbudiť zdanie serióznosti. Scientológovia však tvrdia, že pri práci na teste sa Hubbard práve zdržiaval v Oxforde.

V roku 1954 Hubbard založil prvú Scientologickú cirkev v Los Angeles. Mimo USA sa mu najväčšmi darilo vo Veľkej Británii, hlavné centrum si zriadil v starom sídle Saint Hill Manor, potom mu však ako nežiaducej osobe zakázali vstup do krajiny. V druhej polovici šesťdesiatych rokov teda zakúpil tri škunery, nalodil sa na Apollo a presunul svoj veliteľský stan do medzinárodných vôd. Svojich najvernejších „počas niekoľkých mesiacov vyškolil na zdatných námorníkov" a vytvoril z nich *Sea Org* (Morskú organizáciu), najvyššiu mocenskú štruktúru Scientologickej cirkvi. Sám si prisvojil veliteľský titul commodore. Členovia Sea Org sa obliekajú do námorníckych uniforiem podľa vzoru U. S. Navy a podpisujú služobný kontrakt na jednu miliardu rokov.

Hubbard mal na palube Apolla verné služobníctvo – *Organizáciu komodorových poslíčkov*, ktorú tvorili deti popredných scientológov, predovšetkým „pekné, mladé dievčatá vo veku osem až pätnásť rokov". Poslíčkovia nesmeli žiť s rodičmi, boli Hubbardovi stále k dispozícii, starali sa o jeho pohodlie, hygienu a spojenie so svetom.

Atmosféru okolo Hubbarda a jeho Sea Org vykresľuje bývalý scientológ Jerry Whitfield: „Ich prístup bol veľmi povýšenecký, extrémne arogantný, domnievali sa, že sú jediní ľudia, ktorí poznajú jedinú najvyššiu pravdu." Jeho manželka Hana, exčlenka Sea Org, ho dopĺňa: „Potom, čo Hubbard prešiel stenou ohňa na stupeň OT3, bol považovaný za Boha v biblickom zmysle slova, vševediaceho, všadeprítomného. Rovnaký stav môže dosiahnuť každý pokročilý OT."

V roku 1975 Apollo zakotvilo na Floride pri meste Clearwater, odkiaľ Hubbard ďalej ovládal svojimi „etickými inštitúciami" svoju cirkev (za uplynulých 20 rokov expandovala do 52 štátov). Podstatou „etiky" bola honba za „vysokými štatistikami" – usilovná práca pre cirkev, podľa Hubbardovej známej inštrukcie „zarábaj čo najviac peňazí". V liste datovanom 1. 9. 15 AD (skratka neznamená Anno Domini – roku Pána, ale After Dianetics – po dianetike) Hubbard napísal: „Scientológovi sa prepáči aj vražda, keď má vysoké štatistiky, ale nemôže ani kýchnuť bez toho, aby nedostal úder, keď ich má nízke." Disciplinárne a „etické" prehrešky trestal Hubbard *Núteným programom rehabilitácie*. Trest si previnilci odpykávali otročinou na flotile alebo na scientologických pozemkoch. „Gulag v kalifornskej púšti" opisuje bývalý vysoko postavený scientológ Vaughn Young: „Dvanásť hodín sme museli tvrdo pracovať, päť hodín študovať Hubbardove diela, sedem hodín sme spali. Nosili sme čierny trestanecký odev. S nikým mimo tábora sme sa nesmeli rozprávať. Normálna chôdza bola zakázaná, museli sme vždy bežať poklusom. Platili nám päť dolárov týždenne. Držali ma tam dvanásť mesiacov." Nad železnou disciplínou bdela prepracovaná štruktúra tzv. etických komisárov a tajná scientologická „polícia" GO (Guardian Office). Svetu skrytý totalitný systém si však „veriaci" budujú aj sami. Pri prečisťovaní auditingom o sebe pacient vyzradí všetky tajné poklesky a zlé skutky a audítor (terapeut) ich neľútostne archivuje. V prípade „problémov" možno potom minulé „hriechy" použiť na vydieranie!

Na verejnosti sa Hubbard naposledy objavil v roku 1980, neskôr sa kvôli tlaku úradov a polície radšej skrýval. Spojenia

Hra pri príležitosti Hubbardových narodenín má napomôcť expanzii jeho diela

so svetom mu sprostredkúvali bývalí poslíčkovia manželia Broekerovci. L. Ron Hubbard zomrel (podľa scientológov „opustil telo“) 24. 1. 1986 na svojom ranči San Louis Obispo v Kalifornii, jeho pozostatky boli spálené a popol bol rozsypaný do mora. Dávid Miscavige, bývalý Hubbardov poslíček, teraz vodca scientológov, vysvetľuje, že „prešiel k výskumu na ďalších stupňoch OT, kde nie je telo ničím iným než prekážkou“.

Útok cez Hollywood

„Umelci majú obrovskú rolu pri vytvorení reality len zriedka, preto ich musíme získať.“ Hubbard odštartoval v päťdesiatych rokoch *Projekt Celebrity*, chcel využiť popularitu M. Dietrichovej, W. Disneyho, G. Garbo či E. Hemingwaya, ale neuspel. O to väčšiu radosť mu na sklonku jeho pozemskej kariéry urobila nová herecká generácia. Scientológmi sa stali John Travolta a Kelly Prestonová, Tom Cruise a Nicole Kidmanová, Priscilla Presleyová a jej dcéra Lisa Maria, Anne Archerová, Shirley MacLaineová, hudobník Chick Corea a ďalší. Pre stars bolo v Hollywoode zriadené centrum, kde sa dianetická kúra poskytuje v luxusnom prostredí. Ako odplata sa od nich vyžaduje nielen finančná podpora, ale aj propagácia na verejnosti. Travolta sa musel zúčastniť na tlačovej konferencii organizovanej na protest proti rozsudku, ktorý bol pre scientológov nepriaznivý. Cruise priviedol pri preberaní Oscara na pódium jedného zo šéfov scientológie. Film *Fenomén*, v ktorom Travolta hrá zázračne osvieteného génia, sa považuje za skrytú reklamu na stavy clear a OT. Predlohou zatiaľ posledného Travoltovho filmu *Battlefield Earth* (Bojisko Zem) je rovnomenná sci-fi samotného Hubbarda z roku 1982. Rolou v tomto filme sa mu vraj splnil celoživotný sen. (V týchto dňoch film získal hollywoodsku „Zlatú malinu“ (antioscara), cenu za najhorší film roka 2000.)

Chápadlá LRH

Každý scientológ si môže zakúpiť výpravné publikácie o L. R. Hubbardovi, jednotlivé diely *Série Ron*: Spisovateľ, Filozof, Audítor, Kapitán, Umelec, Filmový tvorca, Pedagóg, Priateľ človeka (Humanista), Hudobník, Dobrodruh – objaviteľ, Básnik, Fotograf, Letec, Vedec, Manažér, Záhradnícky expert. Medzi oslavnými titulmi však nikdy nenájdeme ten najpodstatnejší: Ron – Chobotnica. Hubbardov rukopis sa zreteľne prejavuje na charaktere Scientologickej cirkvi, ako ju opísal vyššie zmienený V. Young: „Nikdy nám (Scientologickej cirkvi) nešlo o povznášanie ľudí a záchranu ich duší. Chceli sme usmerňovať vládu, získať kontrolu nad oznamovacími prostriedkami, nad bankami. Mali sme rovnaké ciele ako politické hnutia (...) Hromadenie peňazí je síce prvoradou úlohou, ale skutočným cieľom je získanie moci.“ Presne podľa Hubbardovej výzvy: „Toto je naša planéta. Prevezmi ju!“

Základ ekonomickej moci scientológie tvorí hospodárska Lobby WISE (Svetový inštitút scientologických podnikov) a ABLE (Asociácia za lepší život a vzdelanie). Tieto centrá koordinujú podnikanie širokého spektra firiem. Taktikou je dosadiť „vlastných ľudí“ na vplyvné pozície. Iné firmy predávajú Hubbardove administratívne technické programy, ktoré majú zefektívniť podnikanie (firmy *Bernhard Schmitt* a *Business Success*. Firma Business Success pôsobí aktívne aj na Slovensku – pozn. red.). Tieto technológie väčšinou dovedú zamestnancov zákazníckej firmy až k auditingu.

Auditing podľa propagačných materiálov scientológov *Foto: archív*

Americký týždenník Time na konci osemdesiatych rokov dokumentoval, že priznania získané v auditingu slúžili scientológom pri burzových špekuláciách a na preniknutie do Svetovej banky, Medzinárodného menového fondu či Vývoznej a dovoznej banky USA. Scientologická cirkev potom na základe získaných informácií špekulovala s menou štátov, ktoré dostali pôžičky. K podnikom získavajúcim nových klientov pre dianetické centrá patria aj Hubbardove „bohumilé“ organizácie: *Narconon* (pomoc narkomanom), *Criminon* (pre delikventov) a rehabilitačný „saunovací“ program *Purif*. Oficiálne na ochranu „zneužívaných pacientov“ založil Hubbard *Občiansku komisiu pre ľudské práva*, v skutočnosti však ide o boj proti psychiatrom a psychológom. Scientologická cirkev tu získava svedectvá proti konkurencii a problémy zneužitých potom „hojí“ dianetikou.

Hubbardovu organizáciu už mnohokrát vyšetrovali. Najväčšiu publicitu získala operácia *Snow White* (Snehulienka), naštartovanej GO na čele so šéfkou Mary Sue Hubbardovou v roku 1973. Snehulienka sa mala infiltrovať do vládnych úradov a Interpolu a odcudziť materiály, ktoré boli pre Scientologickú cirkev nepriaznivé. O tri roky neskôr všetko prasklo, cirkvi zhabali kompromitujúce i ukradnuté dokumenty a deväť vysokých funkcionárov GO bolo odsúdených do väzenia. Mary Sue dostala päť rokov a pokutu desaťtisíc dolárov. V reakcii na zatknutie sa Hubbard od manželky úplne dištancoval, organizácie GO zrušil a nahradil *Úradom špeciálnych aktivít – OSA*. Praktiky však zostali rovnaké – za infiltráciu OSA do radov torontskej polície a krádeže dokumentov bola Scientologická cirkev odsúdená v roku 1983. Jesse Prince, ktorý mnoho rokov pôsobil vo významných funkciách tejto cirkvi, potvrdzuje, *že* „scientológia sa systematicky usiluje o ovplyvňovanie sudcov, ktorí proti nej vedú procesy. Prostredníctvom OSA zhromažďuje súkromné údaje o sudcoch, ich príbuzných a priateľoch a vydiera ich.“ Kompromitujúce údaje si v prípade potreby Scientologická cirkev často vymýšľa.

Najtvrdšiu politiku proti hubbardovcom vedie Nemecko. V niektorých spolkových krajinách zaviedlo previerky, aby sa scientológovia nedostali do štátnej správy. Tamojší Spolkový úrad na ochranu ústavy dospel k záveru, že „táto organizácia sa usiluje o nastolenie nového spoločenského poriadku, ktorý je protidemokratický, a tým ohrozuje bezpečnosť SRN“.

Napriek všetkej kritike Scientologická cirkev nestojí na konci storočia zle, pôsobí vo vyše 130 krajinách sveta. Odhad počtu „veriacich“ sa pohybuje od stoviek tisíc až k ôsmim miliónom (v ČR niekoľko stoviek) a jej ročný zisk je minimálne 300 miliónov dolárov...

MARTIN KOŘÍNEK
(Z časopisu REFLEX č. 41/2000)
Preložila: A. MRÁKOVÁ

Repro z knihy L. R. Hubbard: Ein Portrait

New Age – dáždnik nad *neopohanstvom*

Dožili sme sa neuveriteľne „zaujímavých“ čias. Pokúšajú sa spojiť materiálne s duchovným a rozumové s transcendentálnym. Humanistickí myslitelia predpovedajú fundamentálnu transformáciu celého ľudského rodu. Hovorí sa o revolúcii vedomia, o pohybe ľudského potenciálu, o celkovej zmene paradigmy. Vzniknutá situácia nás provokuje k otázkam: Je to iba napätie z nástupu nového tisícročia a strach z niečoho nového, čo spôsobuje obrátenie celkom neveriacich ľudí k viere, duchovnosti a náboženstvu, k javom, ktoré si náš materialistický pohľad na svet nedokáže vysvetliť, alebo je to naozaj príprava na radikálne zmeny vo vedomí človeka? Vzdáme sa tradičného prístupu k materiálnej či duchovnej realite?

Aj takéto otázky, na ktoré sa pokúšame nájsť odpovede, nepochybne svedčia o tom, že v dnešnej kultúre nastal obrat k duchovnosti, k transcendencii, opierajúci sa však často o znovu oživené kulty a pohanské náboženstvá, ktoré svojou nezvyčajnosťou chcú prinútiť súčasného človeka k duchovnému úsiliu. Súčasné spôsoby hľadania Absolútna sú často spojené s cestou vedúcou labyrintom skrytých vedomostí a s orientálnymi doktrínami prispôsobenými potrebám západného sveta. Veľa publikácií zdôrazňuje výraznú krízu západnej civilizácie a vyzýva k duchovnému rozvoju ľudstva v novej spoločnosti, v ktorej bude človek v harmónii so svetom a božstvom rásť k dokonalosti.

Vízia dosiahnutia raja na zemi nie je cudzia žiadnemu z ľudských želaní a snáh. Dejiny náboženstva, duchovnosti; celá naša civilizácia je dôkazom túžob človeka po raste k ideálnej ľudskosti, avšak dnes môžeme byť svedkami chorobného naháňania sa za dokonalosťou, rozširovania našej inteligencie, vnímania, zmyslových a duchovných zážitkov. Zodpovednosť za tento svetonázorový zmätok nesie bezpochyby jeden z charakteristických úkazov uplynulého tisícročia, ktorý s veľkou nádejou očakával príchod nového milénia a ktorý mnohí nazývajú NEW AGE (Nový vek).

Už názov poukazuje na nový prístup k realite, k problémom, s ktorými zápasí celé ľudstvo i jednotlivec. Všetko, čo je nové, často kontroverzné, čo vystupuje proti zaužívanému poriadku sveta i tradičným náboženstvám, sa môže zaradiť do hnutia New Age. Avšak okrem svojskej „módy“ v štýle New Age a veľkého záujmu o tento fenomén zo strany sociológov, teológov a psychológov je veľmi ťažké nájsť nejakú spoločnú definíciu. Najlepšie to možno pochopiť, ak vezmeme do úvahy postupný rozvoj a evolúciu tohto hnutia, rozmanité názory odborníkov, ich emocionálny prístup a prijatý svetonázor.

Dva prúdy – komerčný a odborný

Keď neexistuje možnosť jednoznačného opisu akéhokoľvek hnutia či javu, treba označiť niekoľko jeho základných významov, alebo sa koncentrovať na javy, ktoré sú preň charakteristické. K tomu nám môže dopomôcť rozlíšenie rôznych aspektov tohto prúdu, zvlášť tých, čo sú výlučne nasmerované na masový odber s komerčným charakterom a tvoria špecifický, mohli by sme povedať akýsi folklór New Age (tzv. magický či komerčný Vodnár), ako aj odborných obsahov na vysokej intelektuálnej úrovni od neho značne vzdialených (tzv. odborný Vodnár).

V odbornom prúde New Age sa racionálne zložky človeka nahrádzajú intuíciou, pocitmi a mystikou. Vyzdvihujú sa psychické procesy, ktoré dovoľujú odkryť netušené ľudské možnosti. Dosiahnutie cieľa sa nemusí vždy odvolávať na pragmatizmus či racionalizmus, lebo pre New Age existuje veľké množstvo iných spôsobov, napríklad mágia, okultizmus, východná meditácia. V širokom spektre hnutia New Age, či už v jeho komerčnom alebo odbornom prúde, sa často prezentujú idey, ktoré nie sú samy osebe negatívne, ale sú v rozpore s európskou tradíciou. Ide najmä o vylúčenie atomizmu, antropocentrizmu a personalizmu. Namiesto toho sa ponúka vnímanie reality ako celku – holisticky, čo výrazne neguje individualizmus.

Magický Vodnár

Populárna verzia ideológie New Age sa charakterizuje iracionalizmom a magicko-okultnou orientáciou. Pre tento smer je príznačné v rámci trhových potrieb predávať určité produkty: zázračné kryštály, talizmany a meditačné techniky v tých najjednoduchších verziách. V nijakom prípade za tým nemožno hľadať seriózne politické či ekologické predsavzatia. Je to aspekt New Age s jednoznačne pejoratívnym nádychom, ktorý je zameraný výlučne na komerčný zisk. Takýto prístup zastávajú aj aktivisti a spisovatelia zaoberajúci sa zmenami v kultúre. Dokonca sám F. Capra, jeden z popredných ideológov éry Vodnára, hodnotí tento smer Nového vedomia negatívne, vidiac v ňom „ľudí a organizácie so sklonmi k využívaniu a podvodom, s chorobným erotizmom a nadmerným záujmom o materiálnu sféru.“ (F. Capra, *Punkt zwrotny: nauka, społeczeństwo, nowa kultura*, s. 567).

Tento fakt spôsobuje, že časť aktivistov, odborníkov a ideológov, považovaných donedávna za vedúcich predstaviteľov New Age, sa začína dištancovať od všeobecne prijatých názorov svojho prúdu. Najlepšie to možno pochopiť vtedy, ak zoberieme do úvahy pripisovanie ideológie New Age veľmi primitívnym formám masovej kultúry, čo, samozrejme, odrádza verejnú mienku. Hnutie New Age podlieha viditeľným pravidlám komercializácie, čo možno pozorovať na pribúdaní elementov spojených skôr s určitým kultúrnym „folklórom“ než so skutočnými ideami: „V súčasnosti si na názov New Age, kedysi prijatý väčšinou s určitým entuziazmom,

dávame lepší pozor, pretože v bežnej reči sa začal spájať skôr s lovcami senzácií (...), ktorí sa väčšmi zaujímajú o hrabanie sa v okultizme a o zakladanie kapitalistických firiem pre naivných, ako o dosiahnutie duševnej premeny" (J. Drane, *Co New Age ma do powiedzenia Kościołowi*, s. 18).

Vodnár odborný

Smerovanie hnutia New Age výlučne ku komercializácii, alebo vnímanie v ňom iba zvulgarizované tradície Orientu je zjednodušením jeho skutočného rozmeru, viažuceho sa k určitým – pre kultúru alternatívnym – hnutiam. Pre komerčný aspekt hnutia je charakteristické sugerovanie jednoduchých odpovedí na odveké otázky, vytváranie závislosti od drog a duchovných majstrov. Z odborného hľadiska hnutia New Age však cieľom takýchto firiem nie je len predaj akéhokoľvek produktu, ale aj iniciácia celkovej kultúrnej transformácie s ďalekosiahlymi dôsledkami. Táto premena so sebou nesie i vznik nového svetonázoru komplexne ovplyvňujúceho činnosť človeka. Východiskovým bodom tejto aktivity je starostlivosť o človeka, o prirodzené prostredie a globálny pokus riešenia problémov, vynárajúcich sa pred ľudstvom. Objavuje sa tiež celková kritika európskej civilizácie. Zavrhuje sa newtonovsko-karteziánsky svetonázor, biblický patriarchalizmus, hospodárstvo závislé od nerastných zdrojov a spoločenský konzumizmus. Hnutie New Age sa zakladá na subjektívnom vplyve krízy celej civilizácie, ktorá už v súčasnosti údajne vyčerpala všetky svoje tvorivé možnosti. Kladie si za úlohu doplniť jednostranne chápanú orientáciu Západu o odvrhnuté a represiované elementy. Chce znovuobjaviť človeka s jeho bohatým vnútrom, kladúc rovnako dôraz i na jeho materiálnu stránku.

V oblasti vedeckého prúdu New Age existuje veľmi mnoho prvkov a ich negatívna činnosť je v niektorých prípadoch diskutabilná, i keď vezmeme do úvahy kresťanskú náuku. Možno medzi nimi odlíšiť: vytvárajúce sa skupiny ľudí kladúce si za cieľ pomôcť sami sebe v riešení ťažkých životných situácií a zároveň prehĺbiť si záujem o vlastné zdravie, o možnosti sebarealizácie, psychoterapie (homeopatia, akupunktúra, východné masáže) či o metódy modernej psychológie. Záujmy tohto druhu sú spojené s fascináciou mysticizmom a pestovaním nejakej tajnej tradície Východu či Západu (sufizmus, teozofia). Vyskytujú sa i hnutia s rastúcim ekologickým vedomím prejavujúce sa nárastom citlivosti na degradáciu životného prostredia až po militantné akcie radikálnych anarchistických organizácií. Pri kritike niektorých javov je však potrebná určitá opatrnosť, aby sme ich nekritizovali iba preto, lebo vystupujú pod hlavičkou New Age.

Takéto široké významové rozpätie termínu New Age je príčinou mnohých kontroverzií, týkajúcich sa charakteristiky a svetonázoru jeho účastníkov. Neraz sa samotný názov používa nielen z potreby pomenovať určité činnosti, ale aj preto, aby sa mohli ohodnotiť. V určitých prípadoch môže mať samotné pomenovanie schopnosť dodať publikáciám či umeleckým dielam obsahovú či komerčnú hodnotu. V tomto konkrétnom prípade sú do hnutia New Age začlenené aj významné osobnosti z nedávnej či dávnej histórie. Môžeme medzi nimi nájsť filozofov, vedcov či dokonca i pravoverných katolíkov. Takýto postoj môžeme nájsť v početných lexikónoch a encyklopédiách zviazaných s New Age. Na druhej strane zasa vznikajú situácie, keď sa tento termín použije s cieľom zdiskreditovať určitý jav a znížiť jeho hodnotu. Vtedy sa stáva negatívnym ideologickým termínom a neslúži na opísanie čohokoľvek, ale sa cielene použije na boj proti nepohodlným myšlienkam či názorom alebo na ich negatívne hodnotenie. V tomto prípade sa vo veľkej miere používajú praktiky založené na sugescii, že hnutiu New Age stoja za chrbtom tajné radikálne organizácie a idealistické heslá stúpencov hnutia New Age sa stávajú iba zásterkou aktivít ohrozujúcich ľudskosť. Takéto presvedčenie však znemožňuje akýkoľvek dialóg so stúpencami iných svetonázorov. Tak sa môže aj kritika ekológie či vegetariánstva javiť škodlivá iba preto, že sa objavuje pod hlavičkou fenoménu New Age.

Genéza New Age

Všetko vyššie spomenuté svedčí o tom, že New Age je komplikovaný fenomén, ktorý nemá centrálne riadenie, jednotnú ideológiu, presne určené ciele ani konkrétne formy činnosti, ba ani žiadne deklaratívne formy členstva. Preto možno ľahšie vyjadriť, čím New Age nie je, než podať jeho definíciu. Namiesto syntetického skúmania jeho definovania sa veľakrát stretneme s vymenúvaním mnohých praktík, javov nie vždy obsahujúcich esenciu tohto hnutia. Ťažkosti pri definovaní sú tiež spôsobené mechanizmom vznikania New Age, ktoré povstalo na križovatke rôznych spoločenských a kultúrnych smerov, tvoriacich zmes trendov, nie vždy do seba zapadajúcich.

Veľkou pomocou v úsilí porozumieť New Age sú otázky na hlavné pramene jeho inšpirácie. Jednou z možných ciest sa stáva pokus charakterizovať kultúrno-spoločenské javy predchádzajúce jeho vzniku. Treba sa lepšie pozrieť aj na prúdy v našej civilizácii, rôzne idey, na ktoré sa odvolávajú ideológovia New Age, idey, ktoré vždy nepochádzajú z takých prameňov, o akých snili sympatizanti New Age.

Predpokladá sa, že hnutie New Age svojimi koreňmi siaha až do starovekej histórie, čerpá z elementov gnózy, židovskej kabaly a experimentuje s mysticizmom. Tieto spomínané elementy obohatené o súčasné vedecké teórie boli prenesené do súčasného sveta, čím utvorili svojho druhu jedinečnú zmes často veľmi odlišných svetonázorov.

New Age a gnóza

Medzi sympatizantmi New Age vládne presvedčenie o veľmi blízkom vzťahu medzi nimi praktizovanými ideami a starovekou gnózou. Možno otvorene povedať, že hnutie New Age je súčasnou formou gnosticizmu s charakteristickou – pre neho najhoršou – formou samospasenia. Väčšina koncepcií, z ktorých hnutie čerpá, zdôrazňuje potrebu nadprirodzených vedomostí, zaručujúcich duchovný rast. V tomto prípade možno nájsť fascináciu gnózou, ktorá sa neviaže na nijaký konkrétny náboženský prúd, ale túži človeku iba priblížiť to, čo je blízke všetkým svetonázorovým systémom. Gnóza je ahistorickým poznaním týkajúcim sa tajomstiev sveta, jeho stvorenia a v ňom žijúceho človeka. V dávnych časoch bola určená kňazom, kniežatám a všetkým, čo mali rozhodujúci vplyv na formovanie spoločnosti. Svoje idey opierala o platónsky dualizmus, filozofický smer, ktorý vníma okolitú realitu ako zdeformovaný obraz dokonalého „sveta ideí". Podľa gnózy je človek tvorom uväzneným vo svojej materiálnej schránke a ku skutočnému obrazu ideálneho sveta je schopný priblížiť sa iba pomocou intelektuálneho úsilia. Takéto poznanie je určené iba malej skupine, zatiaľ čo nové svetonázorové hnutia, medzi nimi aj New Age, chcú toto poznanie odhaliť celému ľudstvu, a tým ho doviesť k dokonalosti.

Gnóza človeka privádza k dualistickému videniu a hodnoteniu sveta. Výrazne odlišuje duchovný rozmer od telesného a večný od dočasného. Celé viditeľné stvorenie je podľa gnózy zlé, pretože je podmienené pozemským časom, ktorý pre gnostikov nemá nijaký význam, lebo sa mení iba na netrpezlivé poháňanie. Gnostická duchovnosť dištancuje človeka od telesnosti, čím zabraňuje etickému zaobchádzaniu s vecami tohto sveta a v ňom žijúcich ľudí. Sympatizanti gnózy majú zámer využiť – niekedy i bezcitne – čas, ktorý im zostal, ba často i ľudí v ňom žijúcich na realizáciu svojich duchovných cieľov odtrhnutých od tvorivého budovania sociálnej spravodlivosti a ešte väčšmi odtrhnutých od lásky. Hoci ideológia New Age sa výrazne odlišuje od takéhoto chápania sveta a človeka, je potrebné si všimnúť, že existujú sekty a kulty, ktoré takúto ideológiu prijímajú. Ako príklad možno spomenúť Misiu Čajtánju, raealiánov, scientológov, Rodinu lásky a mnohé iné skupiny.

Gnóza v dnešných časoch tvorí súčasť všetkých moderných doktrín, hnutí a kultov založených na tom, že človek je schopný vlastnými silami sa dopracovať k nadprirodzeným vedomostiam, avšak dôležité je povedať, že gnostické idey nie celkom korešpondujú s ideami hnutia New Age, hoci sú výraznou inšpiráciou svetonázorových hnutí tohto prúdu. Ich prítomnosť možno nájsť už v naznačenom dualizme dobra a zla – v gnosticizme, ezoterizme a teozofii.

Gnosticizmus tvorí historický základ gnózy. Týmto pojmom sa označujú náboženské a svetonázorové hnutia, ktoré vznikli v 2. storočí n. l. Tie odhaľovali „skutočné poznanie“, ktoré malo rozuzliť odveký problém tohto sveta – existenciálny problém dobra a zla. Pokúšali sa ukázať cieľ a zmysel života človeka, ktorý sa náhodou ocitol v materiálnom svete, nútený žiť a bojovať s nepriateľskými silami. Gnosticizmus, hoci vystupoval v rámci kresťanského náboženstva, nikdy nevytvoril takú herézu, ktorá by bola výlučne s ním spätá. Faktom však je, že značná časť predstaviteľov gnostických hnutí bola vo svojich začiatkoch spätá s cirkvou a sama postava Ježiša sa stala jednou z najdôležitejších súčastí ich učenia. V dnešnom široko chápanom aspekte New Age tvorí ranokresťanský prúd gnosticizmu určitú fázu takzvaného ezoterického kresťanstva, odvodeného od sv. Jána a sv. Pavla. Tento prúd vystupuje proti takzvaným rímskym kresťanským náboženským ideám, ktoré mali byť ovládnuté snahami o pozemskú vládu cirkvi. Prvé spoločenstvá gnostikov pripomínali kresťanské hnutia: hlásali spoločné morálne zásady a preberali kresťanské náboženské obrady. Vzhľadom na zjavnú racionálnosť sa stal tento prúd atraktívny pre mnohých Ježišových stúpencov a tým predstavoval veľké nebezpečenstvo pre nové náboženstvo.

V určitých aspektoch gnóza môže pripomínať i hnutie New Age. Vlastnosťami týchto dvoch ideológií je roztrieštenosť, mnohoznačnosť, návrat k špiritizmu. Gnostici, podobne ako stúpenci New Age, sú prezentovaní ako otvorení, tolerantní ľudia doceňujúci ženský element vnímania reality. Gnostické idey sú však nezlučiteľné s ideami New Age. Pokus o kombináciu oboch svetonázorov je nemožný, lebo jasne odpovedá na otázky týkajúce sa existencie obidvoch prúdov. Vymedzenia ktoréhokoľvek z nich, odpovede na otázky ich identity, ideový obsah, genézu a význam pre dnešnú západnú mentalitu sú výzvou pre mnohých odborníkov. Existujú však zásadné rozpory medzi gnostickou víziou božstva, človeka a sveta a medzi ideami hlásanými New Age. Skúmanie možnosti porovnať tieto dva svetonázory nám môže pomôcť porozumieť, čím hnutie New Age naozaj je a spoznať mechanizmus vzniku jeho svetonázoru, ktorý spočíva v preberaní a uložení ideí tak, aby zapadali do relativistického, už prijatého svetonáhľadu.

a) Idea sveta

K zaujímavým záverom sa možno dopracovať pokusmi porovnávať koncepcie okolitého sveta a jeho podstaty. V ideológii New Age má táto koncepcia takmer svätý, preduchovnený, tvorivý charakter, načrtnutý koncepciou monizmu, východnými náboženstvami a závermi súčasnej vedy. Prezentuje sa na rozličných stupňoch: fyzikálnom, zmyslovom a duchovnom, ktoré sa navzájom prelínajú a vďaka človeku, patriacemu do zmyslového sveta, sa v ňom zjednocujú. Svet vo svojej podstate je veľmi podobný, dalo by sa povedať až zhodný s božskou substanciou – Absolútnom. To znamená, že podstata, ktorá nás obklopuje, je k nám priaznivá, vedomá si svojej existencie a neustále sa rozvíjajúca.

Na porovnanie – gnostická kozmológia je najvzdialenejšia chápaniu okolitého sveta ako niečoho nám nakloneného, plného dôvery. Gnóza stavia výrazne do protikladu svet ducha a svet matérie. Výrazný je i dualizmus dobra a zla, svetla a temnoty; prijíma sa existencia Najvyššieho Boha, totožného s Bohom Nového zákona, a Demiurga, Stvoriteľa sveta, totožného s Bohom Starého zákona. Materiálny svet je vo svojej podstate zlý. Ľudská duša je božským elementom uväzneným v matérii a vyslobodiť sa môže iba prostredníctvom poznania, dostupného len neveľkému množstvu ľudí. Gnostické dosiahnutie nesmrteľnosti sa viaže na víťazstvo človeka nad matériou, chápanou ako niečo zlé a cudzie. Na druhej strane v New Age nie je matéria ničím odpudzujúcim, práve naopak, vďaka nej sa môže človek presvedčiť o jednote s božským princípom.

b) Idea človeka

Podobne je to aj so vzťahom z hľadiska ľudskej telesnosti a sexuality. New Age vidí v telesnosti a sexuálnej sfére človeka etapy, vďaka ktorým si človek uvedomuje svoju skutočnú podstatu a tvorivú životnú energiu. Stretávame sa s tvrdením, že vyjadrenie lásky pomocou sexu je jedným z najdôležitejších zážitkov potvrdenia existencie Boha: „Sex je prejavom životnej hnacej sily sveta. Sexualita je prejavom životodarnej sily, ktorá je podstatou všetkého“ (M. Fox: *Pierworodne błogosławieństwo*, s. 14). K týmto ideám New Age sa používajú nanešťastie násilne zjednodušené príklady kresťanských svätých, ktorých náboženské osvietenie sa opisuje ako sexuálne vzrušenie (fuj!). Uvádzajú sa príklady sv. Terézie, sv. Jána z Kríža, sv. Františka, pre ktorých bola sexualita vyjadrením nesplnených náboženských skúseností (por. J. White: *Świat Ery Wodnika*, s. 197). Tvrdenia tohto typu, ak by mali byť prijaté, búrajú kresťanskú koncepciu sexuality, zároveň sú však v protiklade s koncepciami gnózy, ktorú New Age často považuje za svojho predchodcu.

V gnosticizme máme dočinenie s radikálnym nepriateľským postojom k telu, s nedôverou k sexuálnej láske a z nej plynúcich pôžitkov. Láska sa tu chápe ako forma zotročenia človeka svetom. Všetky

REPORT

Sladké pokušenie z Hare Krišna

Dievčatá, ktoré v týchto dňoch Banskobystričanom ponúkajú dve sladké guľôčky obalené v kokosovej múčke, sú členkami sekty Hare Krišna. Dobrovoľné príspevky získané z predaja neslúžia na charitatívne účely, ako to pri podomovej ponuke tvrdia, ale na činnosť sekty. „Ľudia by si preto mali veľmi dobre rozmyslieť, či si od nich sladkosť kúpia, čím v podstate podporia pôsobenie tejto sekty na Slovensku" – povedala zakladateľka občianskeho združenia Integra – centra prevencie v oblasti siekt z Banskej Bystrice Mgr. Ivana Škodová. S predajom guľôčok začali dievčatá asi pred mesiacom. „Vedela som o nich, ale nepodarilo sa mi ich stretnúť. Nakoniec zablúdili aj do nášho centra a až vtedy som zistila, o čo ide" – informovala I. Škodová. Mladé ženy sa jej na vyzvanie preukázali dokladom občianskeho združenia ISKCON, čo je medzinárodné označenie sekty Hare Krišna.

Denník SME/TASR

Taliban zaviedol trest smrti pre konvertitov

Vládnuce afgánske hnutie Taliban začiatkom tohto roka zaviedlo trest smrti pre obyvateľov, ktorí prestúpia z islamu na inú náboženskú vieru. Najvyšší vodca Talibanu mulla Muhammad Umar v talibanskom rozhlase Šaría okrem iného povedal, že popravené budú aj osoby, ktoré nie sú moslimami a snažia sa priviesť vyznávačov islamu ku konverzii.

Umar obvinil stúpencov iných náboženstiev, zvlášť kresťanov a židov, že sa pokúšajú obrátiť moslimov na svoju vieru. „Nepriatelia islamu sa usilujú zničiť čisté náboženstvo všade na svete," vyhlásil Umar a dodal, že aj kníhkupci, ktorí predávajú tlačoviny kritizujúce islam a materiály o iných náboženstvách, budú potrestaní päťročným odňatím slobody.

Dingir/ČTK

veci z tohto sveta, po ktorých človek túži, ho (jeho dušu) odvádzajú od skutočného cieľa. Pripútanie sa k akejkoľvek pozemskej veci a ťaženie z toho plynúcich pôžitkov v konečnom dôsledku vedie k uznaniu seba samého za obyvateľa tohto sveta, z ktorého neexistuje únik.

Ako vidieť, idey sveta a človeka sa v prípade gnózy a hnutia New Age od seba výrazne odlišujú. Aby sme boli schopní definitívne poukázať na nedostatok akýchkoľvek konvergencií medzi týmito dvoma svetonázormi, môžeme si priblížiť koncepciu Boha a spasenia.

c) Idea Boha

Keď sledujeme idey, ktoré šíri hnutie New Age, môžeme v nich objaviť pokusy o opísanie Božej bytosti: Všadeprítomný, Vševediaci, tvoriaci prapríčinu sveta, On je energiou pomáhajúcou riešiť ľudské problémy, je univerzálnym prameňom, z ktorého môže čerpať každý; bytosť, ktorá zjavným spôsobom preniká každým aspektom ľudského života, Prvotná tvorivá energia – všetky tieto opisy možno nájsť v análoch New Age. Ak by aj v tomto hnutí existovala koncepcia onej Najvyššej bytosti, ťažko v nej nájdeme Boha transcendentného, cudzieho prírode i človeku. Na porovnanie, gnostické chápanie Boha, ktorý je celému materiálnemu stvoreniu neznámy, je celkom odlišné a v chápaní New Age celkom nepochopené. Gnostické systémy sa takisto rozchádzajú s ideológiou New Age v koncepcii spasenia človeka. Hnutie New Age pripúšťa možnosť autosoteriológie (samospasenia), ktorá sa zakladá na dosiahnutí nesmrteľnosti pomocou vlastnej aktivity. V gnosticizme je to práve naopak. V rámci gnostických ideí sa zdôrazňuje vnútorná intervencia, ktorá by oživila driemajúcu duchovnú podstatu človeka a ukázala jej cestu k duchovnej slobode. V rámci gnostických doktrín a presvedčení je teda chybné hovoriť o možnosti spasenia výlučne za pomoci vlastného úsilia.

Záver

Porovnávajúc obidva svetonázory – New Age a gnózu – stretávame sa predovšetkým s diametrálnymi, prakticky nezlučiteľnými rozdielmi. Gnóza je svojimi ideami blízka prúdom obsahujúcim antimateriálne, antikozmické náhľady, výrazne vystupuje proti telesnosti, podstate, prírode, teda tým ideám, ktoré sú v myslení New Age postavené na piedestál a kde je dôležitá dokonalosť a božskosť. V tejto súvislosti sa objavujú otázky: Na akom stupni sme schopní hovoriť o New Age ako o neognóze? V čom sa navzájom podobajú? Či za jediný spoločný bod môžeme považovať „gnosis", alebo sú to tajomné vedomosti prinášajúce spásu, ktoré tieto dva svetonázory spájajú? Nech nás takéto otázky provokujú k dôkladnejšiemu skúmaniu nových svetonázorov a k odhaľovaniu veľkého bohatstva našej tradičnej nábožnosti, ale nech nás nezvádzajú pekne znejúce heslá a postuláty priaznivcov tohto nového náboženstva. Všetko to, o čom snívajú stúpenci New Age, je predsa aj v kresťanstve: radosť zo života, veľké mystické zážitky, neustály kontakt s Bohom, ktorý je Osobou a nie iba bližšie opísanou pozitívnou energiou.

Zdá sa, že jediným spôsobom, ako porozumieť hnutiu New Age, je dôkladné štúdium jednotlivých svetonázorových ideí vystupujúcich v rámci tohto hnutia. Faktom zostáva, že disponuje veľmi „peknými" a uchu dobre znejúcimi ideami. Odvolávanie sa na ľudskú slobodu, na boj proti nespravodlivosti, na obavu o duchovný rast, radosť zo života, to všetko sú heslá, ku ktorým sa nemožno správať ľahostajne. Bližšie skúmanie týchto ideí nás však núti postaviť otáznik za tradície, na ktoré sa odvolávajú. Preto možno povedať, že gnostické korene New Age si azda tak ako orientalizmus pomáhajú výsledkami súčasnej vedy – psychológie, astrofyziky, biochémie – a utvárajú iba uchu príjemne znejúce tézy bez objektívnej hodnoty.

PIOTR JANSZEK

Preložil: F. HOCHEL

Piotr Janszek (nar. 1971) – absolvent Katolíckej univerzity v Lubline (1999). Magisterskú prácu písal práve na tému Svetonázor New Age a kresťanská koncepcia Boha, človeka a sveta. V súčasnosti študuje odborné štúdium z teológie na Univerzite Kardinála S. Wyszyńského vo Varšave končiace sa jednoročným doktorandským kurzom. V máji t. r. sa stane absolventom Apologetického seminára organizovaného Centrom výskumu nových náboženstiev – Rafael – v Krakove. Je autorom viacerých odborných príspevkov publikovaných v časopise Sekty i fakty.

Vek Vodnára

S príchodom nového milénia od stúpencov New Age často počúvame, že sa končí éra Rýb a nastupuje vek Vodnára, čo so sebou údajne prinesie aj nimi očakávané prevratné duchovné zmeny a zánik kresťanstva. Na to, ako sa astronómia pozerá na tento fenomén, sme sa spýtali RNDr. Pavla Kalinaya, CSc., vedeckého pracovníka Fyzikálneho ústavu SAV.

Stručne povedané – vek Vodnára je okrídlený názov pre obdobie, počas ktorého sa jarný bod bude nachádzať v súhvezdí Vodnára. Predpokladám však, že čitateľ, ktorý sa hlbšie nezaoberá astronómiou, privíta obšírnejšie vysvetlenie.

Zem vykonáva v priestore dva základné pohyby: rotuje okolo svojej osi a obieha okolo Slnka. Pre pozorovateľa na Zemi tieto pohyby na oblohe definujú dve najdôležitejšie kružnice: rovník a ekliptiku. Rovník určuje zemská rotácia – jeho rovina je kolmá na zemskú (rotačnú) os. Rovník na oblohe si možno predstaviť ako priemet pozemského rovníka na oblohu. Hviezda, ktorá sa nachádza na „nebeskom“ rovníku, svieti kolmo na rovník. Vďaka tejto polohe má z hľadiska pozorovania významnú vlastnosť: počas jedného dňa ju možno 12 hodín sledovať z ľubovoľného miesta na Zemi. Druhý pohyb Zeme – jej obeh okolo Slnka – určuje tzv. ekliptiku. Je to vlastne priemet dráhy Zeme pri pohľade zo stredu Slnka. Pozorovateľovi na Zemi sa ekliptika javí ako dráha (stredu) Slnka po oblohe voči hviezdnemu pozadiu v priebehu roka. Zemská os je voči dráhe Zeme sklonená o známych 23,5°, a teda aj ekliptika je o tento uhol sklonená voči rovníku. Pretína ho v dvoch význačných bodoch: v jarnom a jesennom bode. Slnko sa v dôsledku pohybu Zeme okolo neho zo dňa na deň posúva po ekliptike. Pri prekročení rovníka z južnej časti ekliptiky na severnú nastáva jarná rovnodennosť, preto tento priesečník nazývame jarným bodom, v druhom priesečníku sa Slnko nachádza v okamihu jesennej rovnodennosti. Jarný bod sa stal akýmsi Greenwichom na nebeskej sfére, určuje na nej nultý poludník.

Ekliptika prechádza cez dvanásť tzv. zvieratníkových súhvezdí; ľudia ich názvy dnes poznajú zväčša ako znamenia horoskopov. V čase vzniku horoskopov, v staroveku, sa Slnko počas „vlády“ toho-ktorého znamenia premietalo do súhvezdia s rovnakým názvom; napríklad v čase jarnej rovnodennosti (21. marca) sa Slnko (a teda aj jarný bod) nachádzalo v súhvezdí Barana. Poloha zemskej osi v priestore však nie je stála. Vplyvom najmä nehomogénneho gravitačného poľa Slnka a tiež gravitačných polí ostatných telies slnečnej sústavy na sploštenú zemeguľu zemská os vykonáva precesný pohyb okolo kolmice na ekliptiku – podobne ako detská hračka vĺčik, ak by sme ju postavili na rovinu ekliptiky ako na nejaký obrovský stôl – s periódou 25 725 rokov (platónsky rok). Tým sa stáča voči ekliptike aj rovina zemského rovníka, a teda sa po nej posúva aj ich priesečník, jarný bod. Počas jedného platónskeho roka jarný bod obíde celú ekliptiku, takže v každom z dvanástich zvieratníkových súhvezdí sa nachádza priemerne 2 144 rokov. Tento čas však pre jednotlivé súhvezdia závisí od ich veľkosti a tvaru. Ak vezmeme do úvahy hranice súhvezdí tak, ako ich stanovila Medzinárodná astronomická únia v roku 1925, potom jarný bod vstúpil do súhvezdia Barana okolo roku 1820 pred Kr., do súhvezdia Rýb prešiel okolo roku 45 pred Kr. a do súhvezdia Vodnára prejde až okolo roku 2600; súhvezdie Rýb je pomerne rozľahlé.

Prívrženci veku Vodnára by mali – astronomicky prísne vzaté – ešte 600 rokov počkať. Astrológovia však neberú do úvahy veľkosti súhvezdí, ktorých názvy prevzali ako znamenia horoskopu; ekliptiku rozdelili na 12 rovnakých častí a každému znameniu prisúdili rovnaké obdobie vlády – jeden mesiac. Podobne rozmýšľajú aj stúpenci veku Vodnára; bez ohľadu na rozmery súhvezdia Rýb mu priznávajú len 2144, alebo dokonca len 2000 rokov vlády nad ľudstvom a vstup do veku Vodnára stanovili na prelom milénia.

Na záver chcem zdôrazniť, že ani toto odôvodnenie názvu veku Vodnára ešte neznamená, že je pre nás takéto delenie vekov dôležité, alebo že sa na prelome veku Ryb a Vodnára udeje niečo významné. Mená súhvezdí (Baran, Ryby, Vodnár a i.) fyzikálne vlastnosti priestoru v sektoroch oblohy, ktoré označujú (prípadne objekty nachádzajúce sa v nich) nijako necharakterizujú. Mená pre obrazce utvorené náhodným zoskupením hviezd vymysleli ľudia, takže ani údaj, v blízkosti ktorého zoskupenia sa práve nachádza jarný bod, nemá na ľudstvo žiaden vplyv.

PAVOL KALINAY

REPORT

Kresťanstvo je najpočetnejším náboženstvom

Kresťanstvo je s 1,9 miliardy veriacich najväčším náboženským spoločenstvom na svete. Ako vyplýva z nového vydania World Christian Encyclopedia (Svetová kresťanská encyklopédia), ktorú vydáva Ofxord Press v New Yorku, kresťania tvoria asi 31 % svetovej populácie. Pred 100 rokmi bol ich podiel 32,2 %. Druhým najpočetnejším náboženstvom na svete je islam, ktorý má 1,1 miliardy prívržencov. Moslimovia predstavujú 19,6 % svetového obyvateľstva. Pred 100 rokmi to bolo 12,3 %. V rovnakom časovom období sa zvýšil počet neveriacich asi z troch miliónov na 768 miliónov a tvoria 12,7 % svetovej populácie. Na svete žije okrem toho 811 miliónov hinduistov, 360 miliónov budhistov, 23 miliónov sikhov a 14 miliónov židov.

KP/TK KBS

O sektárskych odchýlkach v Cirkvi

Predseda Konferencie biskupov Francúzska kardinál Louis-Marie Billé sa 19. marca stretol so zástupcami Združenia obetí sektárskych odchýlok v cirkvi. Ako vyhlásila Lyonská arcidiecéza, kardinál Billé viedol tento rozhovor ako arcibiskup Lyonu a mal „súkromný charakter“. Predstavitelia Katolíckej cirkvi vo Francúzsku v dokumente uverejnenom v januári 2001 po prvý raz pripustili, že by v jej radoch mohli existovať sektárske odchýlky a súčasne pred týmito prúdmi varovali. Zdôraznili, že početné ustanovenia cirkevného práva dovoľujú proti takýmto odchýlkam zasahovať. Ďalej sa v dokumente píše: „To, či je nejaká cirkevná skupina sektárska, možno posúdiť podľa viacerých kritérií. Patria k nim odpovede na to, ako sa v takejto skupine vykonáva a kontroluje moc, ako obiehajú informácie, ako sa spravuje majetok a aké sú vzťahy v rámci skupiny a k ľuďom mimo nej.“

KIPA/TK KBS

Satanizmus v Poľsku a v Európe

V mestečku Ruda Śląska neďaleko Katovíc sa 3. marca 2001 konalo medzinárodné sympózium na tému *Satanizmus v Poľsku a v Európe – súčasný stav a profylaxia*. Toto ojedinelé podujatie zorganizoval Mestský úrad Rudy Śląskej a redakcia časopisu Sekty i fakty. Výstražným podnetom na uskutočnenie tohto sympózia bola tragédia, ktorá sa v tomto meste odohrala pred dvoma rokmi – rituálna vražda študentov Kamila a Kariny. Ich vrahov, žiakov tamojších škôl, ktorí už s predstihom pripravovali satanskú čiernu omšu, však veľmi rýchlo chytili a presne o rok ich Okresný súd v Katovicach odsúdil – jedného na doživotie a druhého na 25 rokov odňatia slobody. V júli minulého roku Apelačný súd tento výrok potvrdil a 6. marca t. r. Najvyšší súd odmietol žiadosť o nové preskúmanie obhajoby klienta odsúdeného na doživotie.

Medzinárodné sympózium sa začalo slávnostnou sv. omšou v miestnom Kostole sv. Pavla a pokračovalo programom v neďalekom miestnom kultúrnom stredisku. Otvoril ho primátor mesta Ing. Andrzej Stania spolu so šéfredaktorom časopisu Sekty i fakty Mgr. Grzegorzom Felsom.

Prvým prednášajúcim bol Mgr. Fels, ktorý poukázal na satanizmus v kontexte fascinácie zlom, pričom sa odvolával na učenie Katolíckej cirkvi o diablovi. V referáte sa zaoberal aj problémom posadnutosti či vplyvu metalovej hudby a poukázal na cesty vedúce k satanizmu, nadväzujúc na tragické udalosti spred dvoch rokov.

„Neupadám do katastrofizmu, ale nemožno si nevšimnúť, že polovica hardrockovej hudby je dedikáciou – venovaná je kniežaťu temnoty, satanovi“ – povedala prof. Cecilia Gatto Trocchiová, ktorá prednáša antropológiu kultúry na univerzite v Chieti (Taliansko), kde vedie ústav zaoberajúci sa skúmaním okultistických javov. „Satanizmus – to je mýtus, dôsledok, plod útoku na autentické hodnoty“ – dodala pani profesorka. Ďalej uviedla, že satanistické skupiny v Taliansku sa formujú v okruhu osôb, ktoré, ako samy tvrdia, majú špeciálne misijné duchovné poslanie a často aj „zjavenia“. Všetky takéto smery pramenia v mysli, ktorá nijaké morálne normy neprijíma, ba v niektorých prípadoch vedie k poníženiu ľudí, ale aj k samovraždám, eutanáziám a interrupciám. V Taliansku dokonca pôsobia špecializované firmy, ktoré dodávajú pomôcky na čiernu omšu – paródiu Eucharistie. Ako prof. Trocchiová viackrát zdôraznila, boj proti satanizmu nie je ľahký a talianska vláda, žiaľ, nerobí nijaké konkrétne kroky, ktoré by viedli k zamedzeniu šírenia tohto negatívneho javu.

„Typický satanizmus neexistuje“ – podotkol evanjelický kňaz Ingolf Christiansen, špecialista na sekty v Nemecku a v Európe, autor publikácií o satanizme. Podľa jeho názoru je v súčasnosti toto hnutie kompiláciou synkreticky rôznorodých pohľadov. Na prvom mieste nie je satan, ale sebazbožštenie človeka, ktorý je mierou všetkých vecí. Presvedčenie o tom sa realizuje aj prostredníctvom rituálnych sexuálnych orgií. Satanizmus so svojím systémom viery, nazerania na svet a rituálom pomáha ľuďom vyplaviť zo seba ukryté zlo a pre slabších jednotlivcov môže byť príležitosťou oceniť svoje ja. Realizovanie presily v rámci spoločenstva sekty je zapríčinené aj strachom a psychopatologickým správaním.

I. Christiansen ďalej charakterizoval rituálne zákony, ktoré po celom svete šíria ideológiu satanizmu. Sú veľmi nebezpečné, lebo tí, čo sa do nich zapletú, len ťažko sa vedia vymaniť z ich vplyvu. Ako dôkaz uviedol príbeh Ramony, ktorá s pomocou priateľov dokázala opustiť jednu zo satanistických siekt, no ostatní členovia dievča trápili výhražnými listami, že jej priateľom sa môže niečo stať, ak sa k nim nevráti. Ramona tento psychický teror nevydržala...

I. Christiansen na sympóziu predstavil aj smer racionálneho satanizmu opierajúci sa o symboly a rituály. Jeho typickým predstaviteľom je Szándor LaVey, ktorý v Kalifornii založil Cirkev Satanovu. Okrem nej

ešte existuje smer, ktorý by sme mohli nazvať tradicionalistickým satanizmom, avšak najnebezpečnejšou skupinou v Nemecku je TBO.

Prednášajúci ďalej charakterizoval luciferanizmus a špecifikoval šesť kategórií satanizmu: 1. tzv. kyslý satanizmus (narkotické tranzy, zneužívanie žien); 2. psychologický (malé skupiny, mrzačenie); 3. súkromný (ľudia sa obracajú na satana neuznávajúc štruktúry, radšej o ňom hovoria na súkromných stretnutiach); 4. kriminalistický pseudosatanizmus; 5. mládežnícky satanizmus, ktorý sa prejavuje tak, že mladí sa usilujú o izolovaný postoj k dospelým, hľadajú svoju identitu v ich svete, kde niet miesta pre atraktívnosť a originálnosť; neorganizované skupiny satanistov sa sporadicky stretávajú na málo známych miestach; prejavujú sa vandalstvom na cintorínoch a pri kostoloch, sprejerskými akciami grafitistov, ničením a inými prejavmi rebelantstva voči dospelým; a 6. blackmetalová hudba – jedna z foriem kultového satanizmu, ktorá zohráva čoraz väčšiu úlohu. Jej začiatok spadá do roku 1988, keď hudobná skupina Venom vydala svoju druhú LP platňu. Venom udáva trend black metalu. Satanistické prvky z 80. rokov boli v súčasnosti umocnené témami konca vekov a potom sa zmenili na smer trash metalu charakteristického medzi inými i perverznosťou. Na začiatku 90. rokov sa objavuje death metal. Hrdlový hlas, basové gitary, obsah hovoriaci o smrti alebo o všetkých druhoch nekrofílie. Tento smer existuje aj v Poľsku a má veľa prívržencov. Prezentuje ho napríklad hudobná skupina Maiem, ktorá spája black metal s fašizmom, ďalej skupina Kat z Katovíc, Akona a veľa ďalších domácich hudobných skupín s medzinárodným dosahom.

V programe sympózia vystúpil aj Dariusz Pietrek zo Sliezskeho Centra informácií o sektách a náboženských skupinách. (Okrem informácií o deštruktívnych sektách centrum poskytuje pomoc rodičom detí závislých od sekty.) D. Pietrek predniesol správu o situácii v regióne za roky 1999 – 2000, kde zaznamenali až 120 intervencií v súvislosti so satanizmom a 30 v spojitosti s rôznymi okultistickými skupinami. Ľudia žiadali o pomoc, lebo na nich vyvíjali psychický nátlak. V hornosliezskom regióne sa satanizmus prejavuje vyčíňaním pouličných skupín, ktoré prechádzajú do podsvetia. V Sosnovci dokonca zaznamenali prejavy familiárneho (rodinného) satanizmu – otec je šéf, dcéra členka a matka... sa psychicky lieči. Na ich stretnutia pravidelne chodí desať až dvadsať ľudí. Polícia nezasahuje, lebo nikto nenahlásil žiadne priestupky.

D. Pietrek sa zmienil aj o alarmujúcej skúsenosti z miestnych škôl. Na jeho otázku mladým, čo robia vo voľnom čase, mnohí odpovedali: ideme na pivo, do „bunkrov“ a pod. Agitačných metód, prostredníctvom ktorých sa satanizmus rozširuje medzi mládežou, je viacero – rockové koncerty, škola a ulica, známi, ale aj internet, rôzne diskusné skupiny, dokonca i klub RPG (strategické počítačové hry). Pre mládež sú lákavé rozmanité ponuky na stretnutia, existujú špecializované pohostinstvá, v ktorých sa pravidelne schádzajú rôzne extrémistické skupiny atď.

Mgr. Boris Rakovský z Bratislavy, tajomník Ekumenickej spoločnosti pre štúdium siekt a šéfredaktor časopisu Rozmer, zdôraznil, že satanizmus je nesúrodý, ťažko uchopiteľný fenomén; nie je to ani cirkev, ani sekta, ani náboženstvo. Napriek tomu v tomto širokom prúde možno rozlíšiť jeho tri základné smery:

1. – tzv. tvrdý satanizmus (praktizujú sa krvavé zvieracie, dokonca i ľudské obete); 2. – tzv. mäkký satanizmus (vyznávači parodujú kresťanské náboženstvo, sú síce proti násiliu, ale vyjadrujú svoj odpor voči akýmkoľvek tradičným hodnotám a spoločenským normám, satanizmus chápu ako revoltu); 3. – neurčitý prúd magického, čarodejníckeho ezoterizmu.

B. Rakovský pokračoval opisom situácie na Slovensku. Zameral sa najmä na dve zoskupenia: skupinu formujúcu sa okolo 20-ročného Abena, ktorá sa pravidelne raz za mesiac schádza na stretnutiach zvaných Kladivo na čarodejnice, a o sekte Deti satanove, „operujúcej“ na východe Slovenska.

Ďalej B. Rakovský vo svojom referáte (uverejňujeme ho na str. 20 až 23 pod názvom *Satanizmus – revolta voči Bohu; pozn. red.*) poukázal na niektoré prípady známe z posledných rokov, z ktorých vyniká samovražda mladého muža Róberta Miklovíča z Križovian nad Dudváhom, ktorý sa v záhrade rodičovského domu upálil spolu so satanistickou a okultistickou literatúrou.

Na záver B. Rakovský načrtol možnosti prevencie a zmienil sa aj o formách individuálneho prístupu k ľuďom hlásiacim sa k satanizmu často len z nudy, nepochopenia, alebo preto, aby demonštrovali svoju „silu“ či odpor voči svetu, ktorý ich, ako tvrdia, „sklamal na celej čiare“, ale aj k tým, ktorí už potrebujú pomoc kvalifikovaného exorcistu.

Mariusz Gajewski z Krakova, riaditeľ Centra výskumu nových náboženstiev – Rafael, rozoberal negatívny vplyv satanizmu prostredníctvom počítačových hier. Mnohé z nich propagujú okultizmus, satanizmus a pod. a môžu viesť až k tragédii. Američania zistili, že dieťa venuje v priemere viac času sledovaniu televízie či monitora svojho PC, než vzdelávaniu. Ako príklad zvrátenej morálky M. Gajewski spomenul hru Armagedon, kde sa hráč premieta do osoby šoféra: za zrazenie staršieho človeka a spôsobenie nehody dostáva odmenu...

Pre mladého nevyzretého jedinca sú vzrušujúce i RPG (Role Playing Game) hry, v ktorých má priemerný človek možnosť premeniť sa na koho chce – super človeka, draka, ciborga, čarodeja – má tu neobmedzené možnosti. Takéto hry však majú veľmi negatívny vplyv na psychiku detí a mládeže. Mladí potom neraz nedokážu rozlíšiť svet hry od normálneho života. Napríklad v americkom Los Angeles zastrelil 15-ročný chlapec svojho o rok mladšieho brata, lebo počas hry ho zakryl „ochranným“ plášťom a potom skúšal, či to naozaj funguje. Strelil na brata a...

V ďalšom príklade M. Gajewského išlo o hru Elvíra s prvkami satanizmu, v ktorej možno zabiť nenarodeného Boha hovoriac: „Som, ktorý Som“. Človek je tu nad Bohom, môže ho zabiť. Alebo známa hra Doom, obsahujúca satanistické a masonské symboly, bola zvolená za hru roka 1994. Má 33 úrovní, posledná sa volá Obraz hriechu. Cestou treba vytrhávať srdcia, roztrhávať hrdlá atď. Ľudia, ktorí vytvárajú takéto hry, priznávajú, že sú členmi rôznorodých siekt, zdôraznil M. Gajewski a konštatoval, že počítačové hry boli príčinou aj mnohých samovrážd.

Na záver sympózia primátor A. Stania pripomenul, že život nemá rád prázdnotu. Mladí sú povinní zobrať si príklad zo svätých, ktorých veľkou cnosťou bola odvaha a postavenie sa protivenstvám. Okrem viacerých prominentných hostí, predstaviteľov radnice a mestského zastupiteľstva boli na sympóziu prítomní aj odborníci zastupujúci viaceré poľské informačno-preventívne centrá z rôznych miest Poľska, novinári, reportéri a študenti. Zaujímavosťou je, že Poľská pošta, jeden z hlavných sponzorov podujatia, vydala pri príležitosti sympózia pohľadnice s príležitostnou pečiatkou a tlačou.

ADAM NOWAK a GRZEGORZ FELS
Preložil: R. KOSTKA
Foto: B. FELSOVÁ

Satanizmus v revolte o Boha

Satanizmus je živelný fenomén, ktorý sa v 20. storočí vynára z podzemia stredoveký tajných hermetických spoločenstiev a v rámci určitej pseudokultúry sa stáva verejným artiklom a kultovým idolom pre početnú mládež na celom svete. Šíri sa s veľkou razanciou zväčša ako revolta a odpor voči všetkým tradičným hodnotám a konvenciám, no najmä voči kresťanstvu a kresťanskému Bohu. V podstate ide o nepôvodný pseudonáboženský systém, ktorý nie je schopný samostatnej existencie a žije iba na základe toho, že preberá jednotlivé prvky kresťanstva, paroduje ich a prezentuje v prevrátenej podobe. Tak sa napríklad v satanizme stretávame s kresťanskými modlitbami odriekavanými odzadu, s kresťanským krížom obráteným naopak či s etickými normami proklamovanými práve v prevrátených hodnotách (napr. satanské devätoro).

Možno teda konštatovať, že satanizmus je nesúrodé hnutie ľudí, ktorí sa z rôznych príčin hlásia k revolte a k jej všeobecne zrozumiteľnému symbolu – satanovi – odporcovi Boha. Avšak pohľad na satana je u jednotlivých satanistických skupín diametrálny. Niektorí ho chápu ako skutočnú duchovnú bytosť; iní iba ako symbol spomínanej revolty – symbol (reálny či metaforický) vzbury za oslobodenie človeka z pút morálky a zväzujúcich spoločenských noriem; ďalší ako prírodný živel pôsobiaci v človeku, či ako imaginárnu magickú silu. Ak hovoríme o odpore, treba pripomenúť, že je mnoho možností, proti čomu vzdorovať. Z toho dôvodu existuje aj celý rad navzájom nezávislých satanistických skupín i jednotlivcov – od prostých exibicionistov až k masovým vrahom.

Už z toho, čo som uviedol, je zrejmé, že satanizmus je ťažko uchopiteľný fenomén. Je ako amébovitý útvar, ktorému chýbajú presné kontúry. Nie je organizáciou ani cirkvou, ba ani sektou, a to napriek oficiálnej existencii Cirkvi Satanovej. Satanizmus je skôr široké hnutie, ktorého jednotlivé skupiny vznikajú a zanikajú bez organizačných väzieb na predchádzajúce skupiny. Nemá jednotnú štruktúru, spoločnú autoritu, záväzné dogmy či doktríny a nevyznáva ani rovnakú filozofiu. Vnútorne je rozporný, hlboko diferencovaný a ideologicky nesúrodý. V podstate je nemožné stanoviť hranicu medzi tým, čo satanizmus je a čo ním už nie je. Avšak tak, ako to tvrdí aj známy český psychoterapeut MUDr. Prokop Remeš, je „napriek tomu vždy spojený s určitou psychopatologizáciou osobností a jedincov, od najdiskrétnejších osobnostných akcentácií až po úplne manifestačné deviácie sexuálneho rázu.“

V dodržiavaní zásad, ktorých je v satanizme pomerne mnoho, medzi satanistami panuje takisto nejednotnosť. Hoci sú také, ktoré sa všeobecne dodržiavajú, mnohé sa dodržiavať nemusia, dokonca sa môžu i porušovať. Každý satanista si upravuje satanizmus sám pre seba, preto ani jeho stúpenci často spolu neudržiavajú nijaké organizované širšie vzťahy. Priatelia sa iba s tými, s ktorými si rozumejú a na svoje čierne omše pozývajú iba dobrých známych. Zásadou, ktorej sa ako jedinej držia všetci a od ktorej sa odvíja celý rad ďalších pravidiel, je tzv. Crowleyov thelemický zákon: „Rob, čo chceš, to nech je tvoj celý zákon.“ Táto navonok oslobodzujúca zásada vychádza z jedného zo základných satanistických pravidiel, ktoré znie: „Všetko, čo je príjemné tak pre teba, ako aj pre tvojho partnera, je správne, a preto to môžeš robiť bez výčitiek svedomia.“

Napriek všetkým konštatovaniam možno povedať, že v rámci tohto širokospektrálneho hnutia koexistujú v satanizme tri základné hlavné prúdy: 1. – tzv. tvrdý satanizmus charakterizovaný konaním krvavých rituálov (zvieracích alebo aj ľudských). Nie je známe, že by sa na Slovensku takýto prúd vyskytoval; 2. – tzv. mäkký satanizmus predstavovaný oficiálnymi satanistickými cirkvami. Sem patrí najmä kalifornská Cirkev Satanova a jej menšie organizácie. Tieto „cirkvi“ reprezentujú sumár väčšiny súčasných satanistických organizácií. Zakazujú rituálne obete ľudí a zvierat a odrádzajú svojich členov od účasti na akejkoľvek ilegálnej činnosti. Protestujú však proti kresťanskej morálke a morálke ostatných duchovných náboženstiev, ktorú považujú za pokrytecká, slabošská a škodlivú. Vyhlasujú narcistickú vieru v človeka, ktorý nie je spútaný nijakými obmedzeniami, žije voľne a všetko má dovolené. Tento smer stavia proti solidarite egoizmus, proti odpusteniu odplatu, proti súcitu boj. Satan sa tu nechápe ako reálne existujúca duchovná bytosť, ale ako symbol moci, pravdy, osvietenia, voľnosti, pokroku a radosti. Za uznávanú hlavu tohto prúdu satanizmu a súčasne za najväčšieho satanistu 20. storočia sa považuje „čierny pápež“ Anton Szandor LaVey. „Vďaka“ nemu sa Cirkev Satanova stala najrozšírenejšou satanistickou organizáciou na svete. Má asi milión členov v Amerike a mnohé pobočky po celom svete – tzv. „grottoes“; a 3. – veľmi neurčitý prúd tzv. čarodejníckeho a magického ezoterizmu.

Podľa vnímania a prístupu ľudí – vyznávačov satana, sa satanizmus môže praktizovať ako: 1. – ideový kult satana a skutočný, aj keď veľmi zvrátený a paradoxný druh náboženstva; 2. – druh čiernej mágie; 3. – druh ideologizovaného kultu, ktorý je predovšetkým prostriedkom na skupinové sexuálne orgie.

Podľa slov MUDr. P. Remeša „možno kresťanstvo vymedziť troma základnými dimenziami – dimenziou náboženskou, morálno-etickou a civilizačno-kultúrnou. A práve v opozícii voči týmto rozmerom dejinného fenoménu kresťanstva sa vyvinuli tri základné formy satanistického antináboženstva. Satanizmus ako: 1. – náboženstvo vzdoroboha; 2. – kresťanská antimorálka; 3. – nová antikultúra.“ Posledná z menovaných foriem má na Slovensku najpočetnejšie zastúpenie. Zahrnuje ľudí a skupiny, ktoré vnímajú súčasnú západnú civilizáciu ako kresťanskú; odmietaním tejto civilizácie nachádzajú svoju antikresťanskú identitu práve v satanizme. Dr. Remeš k tomu poznamenáva: „Sú to ľudia, ktorí azda ani neveria v reálnu existenciu satana, ba ani v reálnu existenciu Boha, ale práve kresťanstvo (ktoré viac či menej nenávidia – pozn. autora) si spájajú so zlom a násilím, pričom sami ho odmietajú. O historickom Ježišovi vôbec nič nevedia a zmätenými predstavami o kresťanstve majú azda najbližšie k stredovekým luciferiánom. Často sú to ľudia úprimne túžiaci po dobre a láske (aj keď pomerne svojsky chápanej – pozn. autora), občas však podliehajú komerčnej manipulácii najrôznejšieho druhu.“

Situácia na Slovensku

Na Slovensku pôsobia satanistické skupiny veľmi neorganizovane a živelne. Možno si to uvedomujú aj sami satanisti, ktorí na svojej internetovej stránke vyzývajú, aby sa skupiny začali organizovať založením novej *sekty Vyvolených*. (Hoci je táto výzva publikovaná na internetovej stránke českého pôvodu, je podľa overených údajov adresovaná aj satanistom na Slovensku, ktorí majú navyše svoju oficiálnu internetovú stránku nápadne zhodnú práve s ňou.

„Naša sekta Vyvolených vznikla 31. 12. o 24.00 hod.“ – oznamuje záhadná výzva na uvedenej webovskej stránke a jej autor pokračuje: „Prečo táto sekta vlastne vznikla? Je mi jasné, že každý satanista je originálny a má vlastné názory na satanizmus, ktorými sa riadi. Je mi však jasné aj to, že na tomto svete je potrebná jednota, bez jednoty nie je sila a kto je slabý, skôr či neskôr zahynie. Naša sekta vznikla preto, aby nás zjednotila; jednotou totiž získame silu, môžeme spolu komunikovať, schádzať sa, navzájom si pomáhať a neskôr môžeme spolu aj niečo vykonať. Pokiaľ by ste sa chceli stať členmi našej sekty Vyvolených, prečítajte si, prosím, uvedené podmienky. Ak súhlasíte so všetkými podmienkami a prečítali ste si *Satanskú bibliu*, vyplňte a odošlite dotazník. Všetky údaje musia byť pravdivé! Na tieto informácie bude vystavený certifikát člena sekty Vyvolených, ktorý dostanete poštou“ – toľko znenie internetovej výzvy.

Odhaduje sa, že na Slovensku je len niekoľko stoviek satanistov. Pochopiteľne ide o veľmi hrubý odhad, lebo – ako som už viackrát uviedol – satanisti nie sú organizovaní, nepodliehajú spoločnému vedeniu a nevyznávajú jednotnú ideológiu. Môže to byť tak výhoda ako i nevýhoda. Výhoda je možno v tom, že satanisti okrem svojho radikalizmu a vzdoru nemajú pevnejšie korene, ktoré by ich viazali (doktríny, vodcu, prísne vymedzený životný štýl a pod.), teda nevytvára sa u nich taký stupeň závislosti a uniformity, ktorý je typický pre klasické sekty s prísne stanovenou hierarchiou a doktrínami. Avšak na druhej strane sú z toho istého dôvodu ako celok ťažko identifikovateľní a právne postihnuteľní. Podľa slov pracovníkov odboru násilnej kriminality Prezídia Policajného zboru SR sa zatiaľ na Slovensku, na rozdiel od Českej republiky či Poľska, nevyskytol v preukázateľnej súvislosti so satanizmom závažný trestný čin násilného charakteru. A keby sa taký čin v budúcnosti predsa len stal, na zodpovednosť by brali iba jednotlivca, ktorý by sa ho dopustil. Súvislosť takéhoto činu s akoukoľvek náboženskou či pseudonáboženskou motiváciou je totiž ťažko preukázateľná. Jednou z výnimiek je fašizmus, ktorého šírenie a propagovanie je trestné.

Čierne stopy

Názorným príkladom určitej právnej bezmocnosti je udalosť, ktorá sa minulý rok odohrala v obci Križovany nad Dudváhom neďaleko Trnavy. V záhrade rodičovského domu sa v sude spolu so satanistickou a okultistickou literatúrou upálil mladý muž Róbert Miklovič. Tragédiu videla i jeho matka, ktorá však už nemohla nič robiť. Podľa hovorkyne Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Trnave nebol upálený mladík registrovaným členom satanistickej cirkvi a ani inej sekty. Stíhanie voči neznámemu páchateľovi bolo pre nedostatok dôkazov zastavené...

Mladík s prezývkou Aben, ktorý je prevádzkovateľom slovenskej internetovej stránky o satanizme, ale aj organizátorom celoslovenských satanistických stretnutí, sa vyjadril, že o R. Miklovičovi nemá nijaké informácie: „Podľa mena ho nepoznám, keby som videl jeho tvár, možno by som si spomenul. Je možné, že navštívil niektoré z našich stretnutí“ – povedal Aben reportérom denníka Nový Čas, ktorí sa s ním stretli v mestečku na Záhorí a dodal: „Myslím si však, že nešlo o skutočného satanistu. Viera v satanizmus je vlastne viera v život. My nikoho nenútime, aby si ubližoval, či podrezával hrdlá mačkám. To rozhodne nie je náš štýl.“

Napriek tomuto vyhláseniu je zrejmý deštrukčný vplyv satanistickej ideológie na konanie najmä mladých, psychicky nestálych ľudí, alebo tých, čo stratili zmysel života a prežívajú životnú krízu. Všeobecne je však veľmi obťažné pri podobných tragédiách ako v Križovanoch nad Dudváhom určiť konkrétneho vinníka.

Okrem tejto samovraždy, u ktorej sa však iba predpokladá súvislosť so satanizmom, na Slovensku nie sú známe podobné prípady. Nevyskytla sa ani rituálna vražda. Avšak sem-tam sa v tlači objavia znepokojivé informácie o brutálne zabitých zvieratách, ktoré boli použité ako rituálna obeť pri satanských rituáloch, o zdevastovaných kresťanských sochách a iných zneuctených náboženských pamiatkach či cintorínoch, o popísaných školských a iných verejných budovách, kde boli namaľované satanské symboly a nápisy, alebo o iných prejavoch brutality a vandalizmu. V tejto súvislosti je známy prípad, keď neznámi vandali zdemolovali oltár barokovej Kaplnky Panny Márie v Bojniciach. Diablov rukopis zanechali na vzácnych relikviách, ktoré sú na zozname kultúrnych pamiatok SR. Na pozlátených miestach sa objavili namaľované päťcípe hviezdy a čierne trojčíslie 666. Inde zasa hanlivé znaky s fašistickým motívom a číslom 88, čo je symbol HH – Heil Hitler.

Podľa istého zdroja našla polícia v byte jedného bossa podsvetia nemenovaného okresného mesta rôzne satanistické symboly a kultové predmety. Vyzerá to, akoby satanizmus takýmto osobám zvyšoval ich

sebavedomie, alebo okolo nich vytváral závoj niečoho tajuplného až magického, čo môže zvyšovať kredit ich činnosti a im samým pridávať autoritu a silu.

V jednej škole sa vyskytol prípad žiačok, ktoré od určitého času začali pestovať „kult krvi“. Nosili pri sebe krvavé vreckovky, zámerne sa rezali na ruke a pod. Pedagógovia to takisto dávajú do súvisu s možným negatívnym vplyvom satanistických myšlienok.

Aj keď v porovnaní s okolitými krajinami, napríklad s Poľskom, je situácia u nás ešte stále relatívne pokojná, všeobecne sa predpokladá, že so zvyšovaním politického, ekonomického a s tým súvisiaceho sociálneho napätia, ako aj s postupným presakovaním negatívnych pseudoduchovných prúdov a myšlienok zo západnej Európy a USA, bude aj na Slovensku stále viac takých mladých ľudí, pre ktorých bude východiskom radikalizmus a revolta. Možno sa vybijú v metalovej hudbe, možno aj oni budú oblečení v čiernych bundách s kovovými cvokmi a pod nimi budú mať tričká s pentagramom či inými satanistickými symbolmi zavesenými na krku. Alebo budú iba bezmyšlienkovite vyjadrovať svoj vzdor voči všetkému a všetkým.

Kladivo na čarodejnice

Pokiaľ viem, na Slovensku satanisti nevydávajú časopis ani iné periodiká, preto bezprostredných informácií o ich činnosti je veľmi málo. Jediným zdrojom je internetová stránka 21-ročného, exhibicionalizmu nakloneného mladíka Abena, ktorá začína slovami: „Vitajte na slovenskom webe – virtuálnom Chráme Satana na slovenskom internete. Táto stránka je oficiálnou pobočkou Cirkvi Satanovej na Slovensku. Skutočná Cirkev Satanova bola založená 30. apríla 1966 Antonom Szandorom LaVeyom v San Franciscu. (...) Práve ste vstúpili do domu neresti – chrámu Satanovho, ktorý nech sa stane aj vašou svätyňou, kde nájdete, čo hľadáte. Sem môžu vstúpiť iba ľudia s otvorenou a úprimnou mysľou. Nekričte, tu vám nikto nepomôže, vyhráva silnejší! Lebo slabí len škodia tejto zemi a iným...“

Okolo Abena sa zoskupuje určitá skupina podobne mladých vrstovníkov. Tí sa pravidelne stretávajú na známom bratislavskom námestí každú prvú sobotu v mesiaci, odkiaľ sa presunú do hostinca neďaleko železničnej stanice. Tieto stretnutia sú jediné verejne známe a voľné stretnutia satanistov na Slovensku a nazývajú sa „Kladivo na čarodejnice“. Konajú sa od apríla 1999. Ako povedal organizátor týchto stretnutí Aben, „účelom takýchto stretnutí je najmä dohodnúť sa na najbližších termínoch a v priebehu konania tradičných satanských sabatov, sviatkov či rituálov spoznať nových ľudí blízkych nášmu presvedčeniu, viesť filozofické a okultistické debaty, až po bujarú pijatiku s poriadnou muzikou a možno i nejakou magickejšou vložkou – teda každému podľa jeho chuti.“ Okrem týchto stretnutí sa Abenova skupina schádza na stretnutiach, na ktorých sa konajú tradičné satanistické rituály, sabaty alebo sa slávia rôzne satanistické sviatky.

Čierna omša

Satanská čierna omša je rituál, ktorým sa vzdáva pocta satanovi. Svoj historický pôvod má najmä v sexuálno-magických rituáloch niektorých siekt a satanistických kultoch. Satan je nimi uctievaný ako vládca tohto sveta a jeho symbolom je vzbura proti konvencii. Existujú viaceré druhy čiernych omší – aj také, ktoré popri adorácii satana zahrnujú potupovanie jeho protivníka Ježiša Krista. Satanisti na týchto omšiach posilňujú predovšetkým svoje ego, lebo veria, že sú súčasťou satana. A pokiaľ vzývajú satana, vzývajú tým predovšetkým sami seba, vďaka čomu si dodávajú mentálnu silu, ktorá zaisťuje podporu ich skutkov.

Na lepšiu predstavu o tomto fenoméne v jeho konkrétnych prejavoch uvádzam ukážku jedného z oslavných rituálov inšpirovaných Satanskou bibliou, ktorý konala Abenova skupina 5. mája 2000 v lese, približne 2 km od železničnej stanice v Malackách na mieste zvanom „Kamene“. Jeho zámer a priebeh je opísaný na spomenutej internetovej stránke takto: „Oslavný rituál sa koná na počesť zoradenia všetkých planét v našej slnečnej sústave do jednej línie, čo sa deje približne raz za 600 rokov. Jeho účelom je oslava života a Zeme. Oltárom je žena (pravdepodobne nahá – pozn. autora) ležiaca hlavou na juh a nohami na sever. Symbolizuje matku Zem – Gé. Nad ňou je zavesený pentagram. Vľavo je čierna svieca, vpravo biela. Pomocníci kňaza sedia po jednom pri každej svieci. Oltár je v strede pentagramu narysovanom na zemi. Na ňom, pokiaľ možno medzi nohami ženy, je sústredený kalich. Meč je položený na nohách. Víno má pomocník pri čiernej svieci, zvon pomocník pri bielej. V každom cípe stojí účastník s hlavou zahalenou do čierneho a s čiernou sviecou v ruke. Všetkým na krku visia pentagramy. Ostatní účastníci tvoria kruh pentagramu – ľub. Čierne oblečenie, žiadne sviečky. Kňaz symbolizuje vládcu Zeme – Beliala. Stojí pri nohách oltára, pričom mu pomocník podáva zvon. Vyzváňaním zvonu na štyri svetové strany proti smeru chodu hodinových ručičiek očisťuje ovzdušie. Kňaz odovzdáva zvon pomocníkovi a berie meč. Ukazuje ním na bafomet a číta vzývanie satana: »In nomine Dei nostri Satanas Luciferi excelsi! V mene satana, vládcu Zeme, kráľa sveta, rozkazujem silám temnôt: vložte svoju pekelnú moc do mojich rúk! Roztvorte dokorán brány pekiel a vyjdite z priepasti, aby ste ma pozdravili ako brata (sestru) a priateľa! Doprajte nám pôžitky, o ktoré žiadam! Vzal som meno tvoje za časť samého seba! Žijem ako voľné zviera, teším sa z radostí tela! Prajem poctivým a preklínam skazené! Pri všetkých bohoch pekiel, rozkazujem, aby sa všetko, o čom som hovoril, tiež stalo!

Sabat

Príďte a ozvite sa na svoje mená! Prejavte tak moje túžby!«

Kňaz vkladá meč žene na oltári do vystretých rúk a tá ho drží vodorovne nad svojou hlavou. Pomocník podá kňazovi pergamen s pekelnými menami a účastníci v pentagrame (nie v kruhu) ich po ňom opakujú. Kňazovi podajú kalich s vínom, ten z výšky požehná kvapkou ženské lono, pobozká ho a hovorí: »A (svoje meno) i ta Siatris i ta Belial! Vniglag!« Kňaz podá kalich pomocníkovi pri čiernej svieci, ten obíde všetkých účastníkov v pentagrame a každý si odpije. Pomocník odíde na svoje miesto. Kňaz vezme žene meč a otáča sa s ním proti smeru chodu hodinových ručičiek a ukazujúc na svetové strany vyvoláva jednotlivé kniežatá pekiel: Satana z juhu, Lucifera z východu, Beliala zo severu a Leviathana zo západu. Žiada o požehnanie všetkých účastníkov rituálu (ukazuje pritom na bafomet). Žene zloží meč na prsia, pričom ho ona chytí oboma rukami. Kňaz zvolá: »Semham forash!« a »Sláva satanovi!« – ostatní (v pentagrame aj v kruhu) to hlasno zopakujú. Pomocník podá kňazovi pergamen, z ktorého on číta ôsmy Enochiánsky kľúč vzťahujúci sa na počiatok satanského veku. Nakoniec zvon ohlási znečistenie vzduchu. Kňaz hovorí: »Dokonané je!«"

Deti satanove

„Boh je mŕtvy, satan žije!" – tvrdí brat Alexej – „Veľký mág" – a jeho sekretárka, blondínka Marína súhlasne prikyvuje hlavou a tvrdým cudzím prízvukom ho dopĺňa: „Náboženstvá tohto sveta zlyhali. Biblické normy mravnosti upadajú a všade okolo nás kvitne šokujúci mravný úpadok..."

Deti satanove sú ďalšou zo satanistických skupín pôsobiacich na Slovensku. Členovia tejto košickej sekty sa nenazývajú menami, sú jednoducho sestry a bratia. Jedným z písaných zákonov sekty je mlčanie. Porušujú ho iba v prípade súhlasu „Veľkého mága". Brat Alexej sa novinárovi denníka Nový deň posťažoval na košickú konkurenciu: „V Trebišove a v Michalovciach je to iné než v Košiciach. V tomto meste je veľa tajných spoločenstiev. Naša sekta má však budúcnosť..." Tieto slová údajne nepriamo potvrdil aj známy slovenský astrológ MUDr. Eugen Jonáš, ktorý okrem iného predpovedal sekte Deti satanove rýchle rozširovanie...

Pôvabná sekretárka brata Alexeja propaguje voľný sex, ale aj obrodenie okultizmu. Čierna omša – podľa brata Alexeja diablova hodina – sa začína tlmeným dunením bubnov. Hlas z pozadia pozdraví prítomných: „Semham forash, sláva diablovi". Mystická hudba, omamná vôňa tymiánu a postavy zahalené v kutniach. Mihotavé svetlo sviec dopĺňa polnočnú scénu. Žreci sa skláňajú nad „oltárom". Na kožušine leží nahá Diana. Z temnôt sa vynorí satan. Na tvári má masku. Počuť prísne tajné zaklínadlá Satanskej biblie: „Abbadona, Asmodée, Apolón, Moloch..."

Podľa denníka Nový deň hlavnými predstaviteľmi sekty Deti satanove sú údajne členovia zakázanej ukrajinskej apokalyptickej sekty *Univerzálne biele bratstvo* – Nikolaj Cvigun alias Jurij Krivonogoj (na Slovensku známy ako brat Alexej) a osoba známa ako Mária Devi Christos, občianskym menom Mária Mamotová z Donecka. Prvé informácie o ich aktivitách na Slovensku sa v médiách objavili už v roku 1997. Pani Marína, ako sama vraví, prežila klinickú smrť. Po svojom „návrate na tento svet" začala tvrdiť, že sa stretla s Bohom, ktorý jej určil veľké poslanie. Prvé seansy sa začali s bratom Alexejom na Ukrajine. Svojich sfanatizovaných prívržencov pripravovali na koniec sveta, ktorý stanovili na obdobie rokov 1999 – 2000. Po rokoch sa obaja objavili v Trebišove a v súčasnosti pôsobia podľa všetkého v Košiciach.

Záver

Nie sú to, samozrejme, iba tieto dve spomenuté satanistické skupiny, ktoré na Slovensku postupne „zapaľujú vatry Luciferovho učenia". Preto aj v našej krajine treba s týmto fenoménom rátať a vážne sa ním zaoberať. Dať však uspokojivú odpoveď na otázku, ako zamedziť šírenie satanistickej nákazy, nebude jednoduché. Dúfať, že zlo, ktoré je motivačným a magnetizujúcim prvkom satanizmu v jeho rôznorodej podobe (vojny, hospodárska kríza, rozklad rodiny, korupcia, drogy, všeobecný úpadok hodnôt a iné formy nenávisti a nespravodlivosti) samo od seba vymizne, je nezmysel. Takisto nemožno zabrániť šíreniu pseudokultúrnych nosičov satanistických myšlienok a ideálov medzi mládežou v rámci metalovej hudby či rôznych komerčných počítačových hier preplnených najrozmanitejšími démonickými bytosťami a výjavmi. Ani štát zatiaľ nemá veľa možností, ale ani konkrétnych podnetov, aby ráznejšie zakročil. Nepomáha moralizovanie a odsudzovanie zo strany ľudí, obzvlášť kresťanov, ku ktorým sú satanisti laxní. Podobne škodí aj mediálne kriminalizovanie a bulvárne škandalizovanie.

Čo a najmä kto sa stane ozajstným „svetlom" pre týchto často sklamaných a životom znechutených ľudí? Jediným východiskom je zrejme trpezlivá prevencia a pozitívna orientácia, ktorá nedáva priestor nude a negácii, hľadanie priamej cesty k nim, získanie ich dôvery a trpezlivé načúvanie dôvodom ich vzbury a rezignácie. Potom možno zistíme, že mladí ľudia, ktorí sa pridali k satanistom, to urobili z úplne prozaických ľudských príčin. Ak im niekto vráti zmysel života, obnoví dôveru v dobro, ak zacítia závan nepokryteckej lásky a úprimného záujmu, možno sa odvrátia od zla a jeho symbolov a prežijú skutočné obrátenie. V satanizme zohráva spoločenstvo veľký význam; dospievajúcemu človeku dodáva pocit spolupatričnosti a sebavedomia. Keď nastane obrat v jeho živote, treba mu včas ponúknuť také spoločenstvo, ktoré ho prijme a bude akceptovať a podporovať.

Našťastie, nie je veľa tých, čo sa zasvätili mocnostiam zla či priamo satanovi. Z kresťanského hľadiska bude taký človek potrebovať najmä „duchovnú pomoc oslobodenia sa od zla a od Zlého, ktorá môže siahať od pokánia a zmierenia v Cirkvi až k prosebnej modlitbe za oslobodenie od zla či k exorcizmu" – tvrdí riaditeľ Pastoračného strediska Pražského arcibiskupstva P. Aleš Opatrný a dodáva: „exorcizmus však nemôže nahradiť ani obrátenie, ani resocializáciu, ba ani sprievodnú pastoračnú starostlivosť. Môže byť iba jedným z liečebných prostriedkov, skôr výnimočným ako častým."

V tejto súvislosti treba dodať, že na Slovensku v súčasnosti ešte niet takých poradenských a resocializačných odborných centier, ktoré by sa venovali ľuďom poznačeným satanizmom či deštruktívnymi kultmi a sektami, čo je alarmujúce. Existujúce centrá či jednotlivci vykonávajú túto činnosť vo veľmi obmedzených podmienkach.

Hoci neverím, že by v nastupujúcom miléniu satanizmus, sekty či iné deštrukčné formy z nášho života celkom vymizli, dúfam, že spoločne urobíme všetko pre to, aby sa v čo najmenšej miere rozširovali.

BORIS RAKOVSKÝ

Ilustrácie: archív

Obete čiernej mágie?

Rozhovor s pátrom Eliasom Vellom OFMConv

Dňa 24. februára 2000 sa podpálil a následne na následky inhalácie horiacich splodín, popálenín tretieho stupňa a šoku zahynul 22-ročný Róbert Miklovič, ktorého pre psychickú labilitu predčasne prepustili zo základnej vojenskej služby. V dedine bol známy ako čudák bez kamarátov, zato so záujmom o čiernu mágiu a satanizmus. Ešte i v deň tragédie mu prišla poštou zásielka okultnej literatúry (Lexikón hermetizmu, Démon a Čierny drak). Je súvislosť satanizmu s upálením reálna?

Satanizmus má v súčasnosti veľa skupín, a to nielen v Európe, ale aj v Ázii a v Afrike – myslím si, že na celom svete. Ich organizovanosť môže byť rozličná, ale je isté, že satanizmus a čierna mágia jestvujú.

Keď hovorím o satanizme, myslím tým dve veci:

1. individuálny (osobný) satanizmus – človek nie je členom skupiny, ale praktizuje ho sám pre seba, napríklad vtedy, keď pred skúškou študent požiada diabla, aby mu pomohol, prípadne keď zapáli sviečku a prosí satana o pomoc pred jeho obrazom;

2. satanizmus iného druhu – ľudia sa vzájomne stretávajú, napríklad týždenne pri splne Mesiaca alebo v piatok, v deň umučenia Ježiša Krista, či v nedeľu, ktorá je Pánovým dňom. Na stretnutí sa prostredníctvom rituálov klaňajú diablovi.

Nie sú tieto rituály len čudnými prázdnymi gestami psychicky narušených ľudí? Osoby ako uvedený mladík sú často považované za psychicky choré. Možno by potrebovali individuálnu psychiatrickú liečbu. Čo je čierna mágia?

Čierna mágia úzko súvisí so satanizmom, ak človek nad niekým vyslovuje kliatbu, alebo mu chce počarovať a koná to na príhovor diabla. Vo svete má čierna mágia v závislosti od rozličných kultúr rôzne pomenovania – vúdú, makumba a iné. Používa sa pri čiernej omši, ktorá je hlavným rituálom satanistov, alebo ako nástroj čarodejníkov, keď ich ľudia žiadajú, aby nad niekým vyslovili kliatbu. Osoby, ktoré sú v kontakte so satanizmom alebo s čiernou mágiou, môžu byť posadnuté zlým duchom. Konkrétne prejavy, ako v prípade uvedeného mladíka, sú viditeľné. Vyskytujú sa v živote ľudí zapojených do satanizmu alebo čiernej mágie, alebo ak sú ich obeťami. Zapojení priamo v satanizme alebo čiernej mágii môžete byť vtedy, keď sa budete zúčastňovať na čiernych omšiach alebo sami vykonávať čiernu mágiu, prípadne sa jednoducho stanete obeťou čiernej mágie, prekliatia alebo satanizmu.

Predstavu, že za takýmto činom by mohol byť satan ako reálna duchovná bytosť súčasná spoločnosť často označuje za predsudky tzv. „temného stredoveku, ktorý upaľoval bosorky“. Ako na to hľadíte z pozície exorcistu?

Keď vidíme tieto javy, často sme zmätení, lebo nevieme, čo si máme myslieť. Nie sme si istí, či sú to duchovné javy, alebo ide o psychiatrický problém. Príčina tejto ťažkosti je jednoduchá. Symptómy duchovných alebo psychiatrických porúch sú rovnaké. Za normálnych okolností sú to príznaky, ktoré sa prejavujú u hysterických alebo schizofrenických osôb. Napríklad, ak vidím dievča, ktoré sa plazí po zemi ako had, z úst mu vychádza pena, kričí a preklína, nemôžem hneď dospieť k záveru, že táto osoba je posadnutá, lebo každý jej prejav môže mať psychiatrické pozadie. Ako rozlíšiť, či ide o psychiatrický prípad, alebo o človeka, ktorý má duchovný problém? Ak by sme sa zahĺbili do histórie postihnutého a videli by sme, že mal čosi so satanizmom a satanistickými rituálmi, je tu konkrétnejšia možnosť, že jeho problém je skôr duchovný ako psychiatrický. To mi dáva určitú konkrétnejšiu pravdepodobnosť, ale nikdy nie istotu. Preto sa za normálnych okolností týmto ľuďom venujú psychiatri.

Každý múdry exorcista sa snaží nachádzať pomoc u psychiatra skôr, ako dospeje k záveru, že ide o posadnutého človeka. Žiaľ, mnohí psychiatri nepripúšťajú možnosť, že by u niektorých osôb mohlo ísť o duchovné problémy. Ak nejaký prípad nedokážu vysvetliť z psychiatrického hľadiska, povedia si, že psychiatria ešte nedospela tak ďaleko, aby ho dokázala objasniť. Povedia, že je to veda, ktorú treba rozvíjať a mnohé otázky, ktoré dnes nedokážeme spoľahlivo zodpovedať, budú zodpovedané neskôr.

Títo lekári teda odkazujú nevyliečených pacientov na budúcnosť. Avšak práve takíto pacienti, sklamaní medicínou, sa utiekajú k ezoterike a mágom. Čo im vy môžete ponúknuť?

Je tu niekoľko momentov, ktoré vás donútia zamyslieť sa. Napríklad, ak nejakému človeku predpíšete lieky alebo mu poskytnete určitú terapiu, za normálnych okolností to funguje. Aj v spomínaných prípadoch by terapia mala fungovať, lenže to tak nie je. Lieky by mali vyvolať v pacientovi určitú zmenu, no nevyvolajú ju, dokonca sa niekedy jeho stav zhorší. A nemyslím si, že liečenie takéhoto prípadu je otázkou rozvoja psychiatrie. Ide tu o fakt, že za normálnych okolností terapia funguje, ale v tomto prípade to tak nie je. Keď sa nad takýmto človekom modlíme, on sa účinkom modlitby mení.

Modlitba umožňuje rozlíšiť, že nejde o psychiatrický, ale o duchovný problém.

Exorcisti so psychiatrami spolupracujú, lebo chápu, že na človeka sa treba pozerať komplexne – vnímať jeho telo, dušu i ducha. Myslím si, že v týchto prípadoch by zasa psychiatri mali spolupracovať s exorcistom. Bolo by nesprávne, keby psychiatri uplatňovali iba jednu zložku – psychiatrické hľadisko. Je to iba jedna dimenzia a človek ako celok ich má viac.

Môžete uviesť prípad, keď nešlo o psychiatrický problém? Aké boli sprievodné znaky, ktoré prekračovali rámec prirodzeného sveta?

Ako exorcista by som mohol spomenúť hneď niekoľko prípadov. Už som povedal, že vždy pristupujem k človeku veľmi opatrne. Ak mi sám povie, že je posadnutý, to ešte neznamená, že okamžite konštatujem to isté. Prirodzene, mal som niekoľko prípadov, keď bolo potrebné použiť moc, ktorú mi dal biskup na vykonávanie tejto služby. Môžem povedať, že v mnohých, ak nie vo všetkých prípadoch to človeku pomohlo, bol oslobodený a uzdravený.

Spomínam si na jednu 16-ročnú dievčinu, u ktorej sa vyskytli určité poruchy, keď bola študentkou. Rodičia ju vzali k psychiatrovi a ten ju poslal k psychológovi. Množstvo silných liekov, ktoré jej mali pomôcť, neúčinkovalo. Ani psychiater si nedokázal vysvetliť, prečo lieky, inokedy účinné u dospelých, na ňu vôbec nepôsobia. Až keď sme sa za ňu začali modliť, bolo možné ju oslobodiť.

Nedá sa uzdravenie modlitbou považovať za účinok nejakej nešpecifickej psychoterapie?

Ako som povedal – javy, o ktorých hovoríme, sú normálne. Lepšie povedané sú to javy, ktoré dokáže vysvetliť aj psychiatria. Keď sa toto dievča dostalo do tranzu a nadviazali sme dialóg s duchom, začalo odhaľovať skutočnosti, ktoré nikto netušil. Boli to veľké tajomstvá, osobné tajomstvá jej matky alebo otca, alebo iných osôb. Keď ľudia okolo dievčiny začuli veci, ktoré v nej diabol hovoril a ktoré takto odhaľoval, potvrdilo sa, že dievča bolo skutočne posadnuté.

Môžu sa vyskytnúť aj iné okolnosti, ktoré potvrdia existenciu zlého ducha v konkrétnom človekovi. Sprievodným javom bolo, že dievča na konci exorcizmu vypľulo z úst polovicu žiletky. Nikto nechápal, ako mohlo vypľuť žiletku omotanú vlasmi. Pravdepodobne to bol predmet, ktorý niekto použil pri čiernej omši, ktorej sa stalo obeťou. Doteraz mám túto žiletku. Zaujímavé je, že dievča sa predtým často sťažovalo na žalúdočné bolesti. Rodičia ho poslali do nemocnice, ale ani röntgenom ani ultrazvukom sa prítomnosť predmetu nepreukázala. Ani sama dievčina nevedela, že má v sebe nejaký predmet. Doteraz neviem, ako sa do nej žiletka dostala, ako mohla s týmto predmetom v žalúdku žiť, ani ako ho mohla bez zranenia vyvrátiť. Sú to javy, ktoré človek nedokáže vysvetliť. Nemyslím si, žeby sa to vôbec dalo psychiatricky pravdivo objasniť. Keď dievča na konci exorcizmu dostalo žiletku zo seba von, uzdravilo sa zo všetkých psychiatrických a duševných porúch. Teraz je úplne normálne a zdravé.

Na základe prežitej skúsenosti, hoci je akokoľvek nepochopiteľná, môžeme teda dospieť k záveru, že tu ide o niečo duchovné. Napokon, týmto ľuďom možno pomôcť iba modlitbou.

Za rozhovor ďakuje:
GABRIEL MARTINICKÝ
Preložila: A. ŠUPLATOVÁ

P. ThLic. Elias Vella OFMConv – narodil sa v St. Paul's Bay na Malte. Je členom Rehole menších bratov konventuálov minoritov. V roku 1965 ukončil štúdium teológie na Lateránskej univerzite v Ríme. Niekoľko rokov pôsobil ako prednášateľ dogmatickej teológie na INSERM (Institutum Nationale Studiorum Ecclesiasticorum Religiosorum Melitensium). Napísal mnoho publikácií z oblasti pastorálnych aktivít, rodiny a pod. V rokoch 1974 – 1986 bol provinciálom rehole na Malte a farárom v St. Paul's Bay. Je vedúcim maltským exorcistom a žiadaným exercitátorom doma i v zahraničí. Usporadúva semináre o službe oslobodzovania v rôznych krajinách sveta. Na Slovensku prednášal prvýkrát na pôde RKCMBF UK v roku 1996 (na fotografiách – foto: autor).

Opäť – už po šiesty raz – bude viesť na Slovensku seminár o vnútornom uzdravení v dňoch 16. – 21. 9. 2001. Záujemcovia sa môžu prihlásiť u PhDr. Eleny Ferancovej, t. č.: 07/4329 6917 alebo 0905 335 854.

CENTRÁ

Malopoľské centrum informácií o sektách a kultoch

Centrum tvorí integrálnu štruktúru pobočky Malopoľského katolíckeho združenia *Civitas Christiana* v Krakove. Vzniklo v roku 1997 z iniciatívy Mariusza Gajewského, ktorý navrhol koncepciu strediska a zároveň bol jeho organizátorom. Súčasnou riaditeľkou je Joanna Łuczińska. Centrum spolupracuje s viacerými odborníkmi: s P. Dr. Piotrom Jordanom Śliwińskim OFMCap, P. Dr. Mateuszom Hincom OFMCap, doc. Dr. hab. Andrzejom Zwolińskim, P. Dr. Aleksandrom Posackim SJ, P. Dr. hab. Janom Mazurom, P. Dr. hab. Zdzisławom Kijasom OFMConv z Pápežskej teologickej akadémie (PAT), Dr. Romanom Pindlom (PAT), Dr. Stanisławom Hałasom (PAT) a s P. MgrLic. Witom Pasierbkom SJ z Krakovského inštitútu a i. Projekty centra financuje Pobočka Malopoľského združenia. V rokoch 1998 – 1999 niektoré jeho činnosti financoval Mestský úrad sociálnej pomoci v Krakove a Ústav zdravia Úradu mesta Krakov.

Centrum vyvíja informačnú, vzdelávaciu a vydavateľskú aktivitu. Informačné oddelenie poskytuje záujemcom údaje o sektách; vzdelávanie sa zameriava hlavne na stretnutia, verejné prednášky a školenia organizované centrom v spolupráci so školami a farskými úradmi. Najnovšou iniciatívou je spolupráca s Krakovským okresným úradom, v rámci ktorej sa dohodlo poskytovanie školení o sektách a ich nebezpečenstvách pre študentov stredných škôl v krakovskom okrese. Na školeniach sa môžu zúčastňovať aj pedagógovia. Program pokračuje aj v tomto školskom roku. V predošlých rokoch centrum zorganizovalo prednášky venované viacerým sektám (Svedkovia Jehovovi, hnutie Hare Krišna, Munova sekta) a prednášky týkajúce sa hnutia New Age, ekonomických siekt, okultizmu či Silvovej metódy.

V rámci organizovaných stretnutí sa v aule Poľskej akadémie vied uskutočnilo v novembri 1999 sympózium *Sekty – mýtus či realita* s účasťou odborníkov na problematiku siekt a predstaviteľov poľských informačných centier a zahraničných hostí o rok neskôr sympózium *Nádeje a obavy konca tisícročia*.

Centrum sa zaoberá aj vydávaním informačných tlačovín zameraných na problematiku siekt. Materiály sa distribuujú nielen do krakovských stredných škôl, ale aj medzi širšiu verejnosť. Centrum doteraz vydalo: letáky *Pozor sekty!, New Age, Okultizmus, Transcendentná meditácia*; brožúry *Vojna o dušu, Morálne normy a sloboda svedomia a vyznania;* publikáciu *ABC o sektách*; a vydáva bulletin *Cestami siekt a kultov,* ako aj edíciu *Knižnica – Cestami siekt a kultov*.

(Z bulletinu CESTAMI SIEKT A KULTOV č. 4/2000
preložil: F. HOCHEL)

Kontaktná adresa:
Malopoľské centrum informácií o sektách a kultoch
Ul. Garbarska 9, 31–131 Krakov, Poľsko
e-mail: civitas@krakow.pol.pl

Časopis

Sekty i fakty

Prednedávnom naša redakcia nadviazala – dúfame, že plodnú – spoluprácu s poľským časopisom Sekty i fakty, ktorý sa, rovnako ako náš Rozmer, venuje problematike siekt a nových náboženských hnutí. Časopisy začali vychádzať približne v tom istom čase, preto sú akýmisi duchovnými vrstovníkmi. Obe periodiká vychádzajú štvrťročne a zhodné je aj ich poslanie – byť vo svojej krajine v týchto, pre duchovnú orientáciu takých zložitých časoch svetielkami prinášajúcimi nielen poznanie a orientáciu, ale i nádej. Potom, čo v časopise Sekty i fakty uverejnili článok informujúci o našom periodiku, robíme tak s radosťou i my a našim čitateľom prinášame profil tohto zaujímavého poľského časopisu, ktorý nám poslal jeho šéfredaktor Mgr. Grzegorz Fels.

Keď v roku 1997 prestal vychádzať časopis *Effatha*, vznikla potreba ďalšej kontinuity načatých tém. (Treba spomenúť, že centrum Effathy bolo v Poľsku prvou „organizáciou“, ktorá združovala duchovenstvo i laikov zaujímajúcich sa o problematiku siekt, najmä Svedkov Jehovových.) Bola to jedna z príčin, prečo sme pristúpili k neľahkej úlohe vydávať podobne orientované periodikum. Vrhli sme sa do práce a v októbri 1998 sme založili vydavateľský spolok Razem, ktorého hlavným poslaním bolo vydávanie nového časopisu. Tak sa na prelome rokov 1998 a 1999 objavilo prvé číslo informačno-preventívneho štvrťročníka *Sekty i fakty.*

Rozhodujúcim impulzom na tento krok bol nedostatok informácií týkajúcich sa deštrukčnej činnosti a nečestných praktík siekt pôsobiacich na našom území. Ak sa dovtedy niekto týmto otázkam venoval, išlo väčšinou o články vo forme senzačných správ a prístup k citlivej téme náboženstva v tomto prípade nemohol byť objektívny. S prihliadnutím na to, že každý má právo na voľný a slobodný výber svojho vyznania, cieľ, ktorý sme si vytýčili pri redigovaní nášho časopisu, napriek očakávaniam nebol „honbou na čarodejnice“, ale úsilím o širokú a objektívnu informovanosť. Okrem tematických článkov a rozhovorov majú na stránkach štvrťročníka nenahraditeľné miesto i reflexie a rady psychologičky J. Szymikovej. Vedie korešpondenciu a má priame kontakty s čitateľmi, ktorí potrebujú pomoc psychológa.

Od začiatku sme chceli, aby časopis plnil úlohu tribúny pre všetky organizácie v našom štáte zaoberajúce sa problematikou siekt. Na jeho stránkach publikujeme okrem tradičných prí-

spevkov aj dokumenty a reportáže z tematických konferencií a sympózií organizovaných jednotlivými centrami v Poľsku. Nazdávame sa, že jedine ich spoločná aktivita a vzájomná výmena skúseností môže priniesť viditeľné výsledky s preventívnym dosahom. Nedávno Sekty i fakty zmenili svojho vydavateľa. Aj keď naše hlavné pracovisko zostáva i naďalej v Rude Śląskiej, jeho novým vydavateľom je Vydavateľstvo Rafael v Krakove. Zmyslom tejto zmeny bolo zvýšenie nákladu časopisu a jeho profesionality. Naša redakcia nadviazala bližšie kontakty aj s bieloruským katolíckym časopisom *Dialog*.

Pápež Ján Pavol II. vo svojej encyklike *Redemptoris missio* napísal: „Ekumenická činnosť a harmonické svedectvo o Kristovi hlásané kresťanmi rôznych cirkví a cirkevných spoločenstiev už priniesla svoje hojné ovocie. Zostáva však ešte jedna čoraz naliehavejšia záležitosť – aby navzájom spolupracovali a spoločne vydávali svedectvo, obzvlášť teraz, keď kresťanské a im podobné sekty svojím pôsobením sejú zmätok. Expanzia týchto siekt vytvára hrozbu nielen pre Katolícku cirkev, ale aj pre ostatné cirkvi, s ktorými vedie dialóg. Všade tam, kde je to možné a je to v súlade s miestnymi podmienkami, odpoveď kresťanov by mala mať ekumenický charakter.“ Berúc si tieto pápežove slová ako určitú smernicu, od začiatkov existencie nášho časopisu sme sa usilovali o jeho ekumenický charakter a boli sme otvorení pre spoluprácu s bratskými kresťanskými cirkvami. I preto sme tiež v minulom roku nadviazali spoluprácu s nemeckým evanjelicko-ekumenickým časopisom *Berliner Dialog*, ako aj so slovenským ekumenickým štvrťročníkom Rozmer. Myslíme si, že tieto vzájomné kontakty budú pre nás obojstranným prínosom.

GRZEGORZ FELS

Rozporuplné názory v čase neskorého stredoveku (1)

Vážne narušenie jednoty Cirkvi a čistoty viery v neskorom stredoveku (14. – 15. stor.) neprichádzalo zvonka, ale odohrávalo sa na pôde Cirkvi. Avignonské obdobie (1309 – 1377) a zvolenie dvoch, resp. troch pápežov – pápežská schizma (1378 – 1417) ukázali, že i sám pápež sa mohol stať prekážkou v uskutočňovaní nutných reforiem. Vážnosť pápežského úradu v dôsledku udalostí tohto obdobia sa v očiach súčasníkov znížila. Keďže na druhej strane platila právna zásada, a pápeži ju vždy potvrdili, že neexistuje pozemská inštancia, ktorá by stála nad pápežom a mohla by ho súdiť (prima sedes a nemine iudicatur), nebolo tu iné východisko. Jediným bol azda všeobecný koncil. Kto sa vzpriečil jeho rozhodnutiam, už nemohol o sebe tvrdiť, že hovorí v mene Krista a jeho Cirkvi.

Učení dominikáni vytvorili z univerzít, hlavne z parížskej, posudzovateľov v otázkach viery. Scholastika, ktorá stmelila teológiu s aristotelovskou filozofiou, priniesla do Cirkvi nové kritérium: ak majú viera aj rozum svoje korene v Bohu, potom si nesmú protirečiť, a tak musia aj všetky nároky a príkazy Cirkvi odolávať normám rozumu. Renesancia a humanizmus, ktoré znovu obrátili pozornosť na slobodného, rozumovo vyspelého a rozvinutého človeka, posilnili snahy o autonómiu jednotlivca a jeho vedomie, že pred svojím svedomím stojí ako pred poslednou inštanciou.

Záujem o antické obdobie viedol aj k vývoju kritickej historickej vedy. Teologické bádanie sa zameriavalo na skúmanie starého právneho poriadku, lebo sa dalo predpokladať, že prinajmenšom konkurujúci pápeži nebudú rozhodnutie koncilu akceptovať. Boli to predovšetkým Marsilius z Padovy, v tom čase rektor parížskej univerzity, a františkán Viliam Occam, profesor v Oxforde, ktorí vyvinuli učenie o nadradenosti koncilu – *konciliarizmus*. Bez zveličenia možno tvrdiť, že učenie Occama a jeho žiakov ovládlo európske univerzity 14. a 15. storočia.

Occamove filozofické presvedčenie, že naše pojmy nevystihujú skutočnosť spoločnú pre jednotlivé veci, sú teda iba menami (lat. *nomina*, odtiaľ *nominalizmus*), ktorými medzi sebou označujeme rôzne predmety, nachádza svoj ohlas v jeho poňatí Cirkvi. Nie je to, podľa neho, „mystické telo“, ale iba súhrnné spoločenstvo jednotlivcov. Kristus síce poveril Petra starostlivosťou o veriacich, nie však v zmysle neobmedzenej moci, ale iba pokiaľ je to nevyhnutné pre spásu duší a vedenie veriacich. Podľa Occama sa každý jedinec môže mýliť, i pápež, a Cirkev je, naopak, reprezentovaná každou osobou, ktorá má vieru, pričom to môžu byť aj deti. Poslednou inštanciou v otázkach viery podľa neho nie je všeobecný koncil, ale Sväté písmo a rozum.

Nie je ťažké vybadať v Occamových názoroch zárodky novodobého individualizmu. Známou je aj jeho demokratická veta: „Moc, zákony a ľudské práva boli v prvopočiatku a pôvodne v rukách národa. Ten ich potom preniesol na cisára.“ Tradičný nárok Cirkvi, ako aj štátnu moc Occam vo svojich dielach odmieta.

Argumenty tohto smeru hrali dôležitú rolu. Ľudovít Bavorský ich napríklad použil vtedy, keď sa odvolával proti pápežskému rozhodnutiu na všeobecný koncil, takisto aj Martin Luther a nemecké kniežatá. Marsilius zdôraznil (vo svojom hlavnom diele *Defensor pacis*, 1324), že každý kňaz má rovnakú duchovnú plnú moc: „...a rímsky biskup alebo niektorý iný nemá väčší nárok na moc ako každý tzv. jednoduchý kňaz.“ Jedinou hlavou Cirkvi je vraj Kristus, „všetci ostatní tvoria telo, t.j. Cirkev.“

Occam poprel, že Kristus dal Petrovi v duchovných a svetských veciach neohraničenú plnú moc: „Preto nemôže pápež nikoho obrať o jeho právo, hlavne o právo, ktoré nemá od neho, ale ktoré prijal od Boha či od prírody alebo od iného blížneho a z toho istého dôvodu nemôže ani iných obrať o Bohom alebo prírodou dané právo.“ *Pápež* má v zmysle tohto názoru rovnakú úlohu ako iní biskupi: modliť sa, čítať a kázať Božie slovo, slúžiť svätú omšu a robiť „všetko, čo je potrebné na dosiahnutie večného života.“ Z toho sa dalo vyvodiť, že jednotlivec (pápež) si nemohol nárokovať zastupovať Cirkev, mohol to urobiť iba všeobecný koncil.

Účastníci koncilu v Kostnici (1414 – 1418) toto presvedčenie prijali za svoje. V dekréte *Haec sancta* (Synodus Constantiensis) stálo, že tento koncil reprezentuje Katolícku cirkev, že má svoju moc bezprostredne od Krista a že jemu je zaviazaný poslušnosťou každý stav a každá hodnosť, i pápežská „vo všetkých otázkach viery a v záujme odstránenia schizmy a všeobecnej reformy hlavy i údov.“ Aj synody v Bazileji a vo Ferrare zopakovali túto požiadavku.

VILIAM JUDÁK

(Pokračovanie v budúcom čísle)

Rozmer 2000 – o čom sme písali

Apokalyptické kulty:
Tragické čaro apokalypsy (M. Lojda, 2/2000)
Biotronika:
Temný tieň biotroniky – o T. Pfeifferovi a jeho pražskom biotronickom centre (J. Kotrč, 1/2000)
Joga:
Dve tváre jogy (J. Aagaard, 3/2000)
Joga – trójsky kôň v našich školách? (B. Rakovský, 4/2000)
Joga a hinduizmus (J. Jíra, 4/2000)
Munova sekta:
Kauza – Sun Myung Moon (M. Kořínek, 4/2000)
Náboženské hnutia:
Nové náboženské hnutia (M. Fuss, 2/2000)
Obnova v Duchu Svätom:
Hnutie obnovy v Duchu Svätom (P. Remeš, 3/2000)
Charizmatické hnutie na Slovensku (O. Prostredník, 4/2000)
Polemika:
Budeme svedkami konca sveta? (A. Botek, 1/2000)
Sú ľudia potomkami mimozemšťanov? (A. Botek, 2/2000)
Je ľudstvo iba vesmírnym outsiderom? (A. Botek, 3/2000)
Psychologické aspekty:
Psychické problémy ex-členov siekt (Z. Škodová, 1/2000)
Raëliánske hnutie:
Raëliáni a Elohím (T. Novotný, 3/2000)
Rozhovory:
V okovách konca sveta – rozhovor s doc. ThDr. T. Novotným, profesorom Filozofickej fakulty Ostravskej univerzity (B. Rakovský, 1/2000)
Podľa ovocia ich spoznáte – rozhovor s PhDr. Z. Vojtíškom, hovorcom českej Společnosti pro studium sekt a nových náboženských směrů (B. Rakovský, 2/2000)
Sloboda áno, deštrukcia nie – rozhovor s JUDr. J. Juranom, riaditeľom cirkevného odboru MK SR (B. Rakovský, 3/2000)
Rubriky:
Biblické slovo (1 – 4/2000)
Report – spravodajstvo z domova a zo sveta (1 – 4/2000)
Míľniky dvoch tisícročí – sekty a herézy z pohľadu histórie (V. Judák, 1 – 4/2000)
Centrá S – profily domácich a zahraničných centier zaoberajúcich sa sektami (1 – 4/2000)
Knižnica Rozmeru – bibliografia odbornej literatúry *(2/2000)*
Recenzia – recenzie odbornej literatúry (1 – 4/2000)
Scientologická cirkev:
Silnejšia ako droga – reportáž o auditingu (J. Blažková, T. Pech, 2/2000)
Sekty vo svete:
Sekty v Rusku (3) (A. L. Dvorkin, 1/2000)
Silvova metóda:
Vysnívaný svet v hladine alfa (J. Koubek, 1/2000)
Svedectvá:
Hľadanie v mútnych vodách – svedectvo bývalého záujemcu o Hare Krišna hnutie (Š. Maršala, 1 – 3/2000)
V zajatí jogy – svedectvo bývalej žiačky svámi Mahéšvaránandu (I. Jírová, 4/2000)
Svetové náboženstvá:
Kresťanstvo a hinduizmus (D. Jaura, 1/2000)
Kresťanstvo a islam (J. Molnár, 2/2000)
Kresťanstvo a budhizmus (L. Liptay, 3 – 4/2000)

Poznámka

Všetky staršie čísla z rokov 1998 až 2000 sú už vypredané. Môžete ich získať v elektronickej podobe. Bližšie informácie uvádzame na druhej strane obálky.

Knižnica Rozmeru

1. Gabriele Amorth: *Exorcista vypráví – Zkušenosti z boje proti zlu* (Karmelitánské nakladatelství v Kostelním Vydří, 2000)
2. Detlef Grebe: *Jeho číslo je 666 – Kedy sa zjaví znamenie šelmy?* (MSEJK, Bratislava 2000)
3. Emmanuel Milingo: *Proti satanovi* (Matice cyrilometodějská, Olomouc 1999)
4. Francis MacNutt: *Oslobodzovanie od zlých duchov – praktická príručka* (Vydavateľstvo sv. Bystríka, Bratislava 2000)
5. Martin H. Padovani, SVD: *Hojenie zranených emócií – Zdolávanie životných rán* (Nakladateľstvo Nitra – SVD, Nitra 1999)
6. Raul Salvucci: *Zkušenosti exorcisty* (Karmelitánské nakladatelství v Kostelním Vydří, 1999)
7. Steve Turner: *Touha po nebi – Rock'n'roll a hledání spásy* (Návrat domů, Praha 1997)
8. Elias Vella: *Zlých duchov vyháňajte – Zo skúseností exorcistu* (Združenie Jas, Zvolen 1997)
9. Elias Vella: *Zakotvit svůj život v Bohu* (Matice cyrilometodějská, Olomouc 1999)

Ad: Charizmatické hnutie na Slovensku

Do redakcie sme dostali reakciu na článok O. Prostredníka Charizmatické hnutie na Slovensku. *Poslala nám ju sestra Veronika Katarína Barátová z Komunity Blahoslavenstiev v Okoličnom, ktorá nás upozornila na niektoré nepresnosti týkajúce sa ich komunity a požiadala nás o opravu. Jej pripomienky uverejňujeme v plnom znení.*

1. Komunita Blahoslavenstiev sama seba nedefinuje ako charizmatické spoločenstvo. Ide o kontemplatívne a apoštolské spoločenstvo záväzného života v duchu karmelskej tradície. Komunita je otvorená charizmám Ducha Svätého, ale charizmatická skúsenosť nie je nosná, a teda ani nevyhnutná v živote členov komunity ani jej samej.
2. Komunita Blahoslavenstiev neslávi šabat. V piatok večer si liturgicky pripomína duchovný zmysel šabatu asi v tom rozmere, ako sa o ňom vyjadruje Katechizmus Katolíckej cirkvi (čl. 2168 – 2173). Sláviť šabat by totiž znamenalo naplňovať židovské prikázania o sobote, ktorá má 24 hodín, čo je vlastné jedine príslušníkom židovského národa.
3. Komunita Blahoslavenstiev sa nemodlí za obrátenie Izraela. Modlí sa s Izraelom a za Izrael ako stále vyvolený Boží ľud a to v eschatologickej vízii druhého slávneho príchodu Pána. Modliť sa za obrátenie Izraela by znamenalo modliť sa za to, aby spoznal a uveril v pravého a jediného Boha atď. Takáto formulácia by mohla viesť k tomu, že by bol postavený do protikladu „starozákonný" Boh Izraela a „novozákonný" Boh kresťanov, čo je nezmysel.